

Protect your *kidneys*, Save your *heart*.

منتدی اقرأ الثقافی

کؤفاره کی مانگانہی
تہ ندروستی پزیشکیہ

7
2011

زمارہ
نادار

www.pzishkmagazine.com

www.iqra.ahlamonttada.com

ژمارہی تایبہ ت بہ نہ خوشیہ کانی گورچیلہ

سەرنوسەر

پۆڭى جىھانى گورچىلە

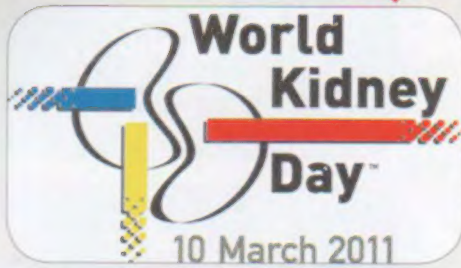
گۇڭارنى پزىشك وئەدەستە پزىشكە پىسپۇرپى ھەموو بوۋارەكانى پزىشكى، كەھاتونە تەمەيدان بۇخزمەت گە ياندن بەراگە ياندن وپۇڭنامە گەرى كوردى. كارابوونى پىسپۇرپى لە ھەموو بوۋارەكانى ژيان وەرگرتنى پاۋىژۇپرس كردن بەكەسى پىسپۇرپى گۇڭارنى پزىشك، بوۋى وايە: كە تەندروستى بەشكەلەپىگە يىشتىنى جەستە وپىر وىكۆمەلەيەتى مۇڭ، نەك تەنھاد ووربوون بىت لەنەخۇشى وپەككە وتەيى ھەركاتىك مۇڭ تەندروستى باش بولەخۇشى وئارامى وئاسودەيى وڭۇش گوزەرانى دادەبىت ھەماھەنگ دەبىت لەندروست كردنى دەوربەرى تەندروست مۇڭەكان كەلەدەوربەرىكى تەندروست ژيان، ئارامى وئاسايش وئاسودەيى لەناۋە وىكۆمەلەبلاۋەي لىدەكات. ھەركاتىك كۆمەلەك ئاسايش وئاسودەيى لەناۋەبلاۋەي وئارپىگەخۇش كەردەبىت بۇبلاۋەي وئاسايش وئارامى لەناۋەمىللەت وولت. واتاتەندروستى كاردانەۋەي راستەخۇشى لەسەرئاسايش وئارامى ھەرىمى وئىشتىمانى وئەتەۋەيى وئاۋچەيى وىجىھانى ھەيە، ھەرلەۋرۋانگەيەۋەدەبىت يارمەتيدەروپشتىۋانى ھەموۋلەيك بىكرىت كەئامانجى بەرەۋپىش بىردىنى بارى تەندروستى وولتە .

گۇڭارنى پزىشك بەپىزانىن بەۋپۇلەي كەپىسپۇرپىدراۋە، دىۋى وەرگرتنى تىببىنى پۇشنىبران وخەمخۇرانى بوۋى تەندروستى ولەبەرىپىۋىستى بىپاريدە: بەزىادەكردنى ژمارەي لاپەپەكانى گۇڭارەكە، بۇنەۋەي ھەرژمارەيك بىتۋاننىت ژۇرتىن نووسىن لەسەر ھەموو بوۋارەكان وپىسپۇرپەكانى پزىشكى بىلاۋىكاتەۋەخۇشەرى كوردى ئاشناپكات بەھەموۋە وئانبارىانەي كەبۇدروستى باش پىۋىستى پى دەبىت، ئەمەش بەھۇى نووسىنى كەسانى پىسپۇرپە ھەموو بوۋارەكانى پزىشكىدا. ھەرنووسىنىك لەگۇڭارنىلاۋەدەبىتەۋەبەردەم لىژنەيەكى پاۋىژكارى دادەچىت. مەرجى يەكەم ئەۋەدەبىت پزىشك نووسىنى پزىشكى پكات ولەۋبوۋارەداپىسپۇرپىت گۇڭارەيچ نووسىنىك كەۋەرگىرپىدراپىت لەزمانەكانىدەبلاۋىكاتەۋەمەگەرخاۋەنى راستەقىنەي نووسىنەكەپىسپۇرپى پزىشكى بىت ئەۋكات بىلاۋەدەكرىتەۋە گۇڭارنى پزىشك ھەرلەسەرەتاي دەست بەكاربوۋى ئەۋەلپىنەي بەخۇشەرانى دابوۋكەبەشۋەي وەرزى ناۋەناۋەژمارەيك بۇيەك لەنەخۇشەكان تەرخان پكات بەتايىبەي ئەۋەخۇشەسەردەمىانەي كەلەپۇڭگارى ئەمىرمانداۋەكۆمەتەكەبەدوۋى مۇڭەكانن ھۇڭارى سەرەكى مەرگن لەژيانى ئىستادا. ژمارەي ئەم جارى گۇڭارنى پزىشك تايىبەتەبەنەخۇشەكانى گورچىلە. نەخۇشەكانى گورچىلەمەترسىيەكى گەۋرەيەيەكىكەلەنەخۇشەماتەكان كەمۇڭ ھەستى پىناكات. تەنەخۇشەكەبەتەۋى دەستى لى دەسنىت وپارى تەندروستى بەرۋىخراپى ئەبات نىشانەكان دەرنەكان. نۆرلەنەخۇشەكانى گورچىلە ھەن كەئەگەرەتۈلەسەرەتادا داپارىكران وچارەسەرى پىۋىستىيان بۇكرانەۋامۇڭ لەماك وكاردانەۋەخراپەكانى نەخۇشەكەبەدورەبىت يان ئەگەرەرنەبىت نەخۇشەكەي دەرەنگىرلەسەرىدەيارەكەۋىت. لەسەدەي بىست وپەك ئەۋەدەركەۋتۈۋەكەزۇرەي ئەۋەكارانەي كەدەبىنەھۇى نەخۇشەكانى دىل ھەمان ھۇكاردەبەھۇى تۈۋشبوون بەنەخۇشەكانى گورچىلە. كەۋاتەئەگەر مۇڭ خۇى پاراست لەھۇكارەكانى كەدەبەھۇى نەخۇشەكانى دىل راستەۋخۇخۇپاراستنەلەتۈۋشبوون بەنەخۇشەكانى گورچىلە. ھەرلەبەرنەۋەكۆمەلەي پزىشكانى نەخۇشەكانى گورچىلەي جىھانى سالى 2011 ئەۋدروشمەي بىەزىكردەۋە: گورچىلەكانت بىپارىزەماناى پاراستنى دىل (Protect your kidneys, Save your Heart). لەزىاترەسەد

ۋولتى جىھان پۇڭى دەي ئازار، پۇڭى جىھانى گورچىلەكۆپۈكۆبۈنەۋەۋسىمىناروبەرنامەي تەلەفزىۋىنى لەسەرگىنگى گورچىلەكان ھۇكارەكانى بەتايىبەي نەخۇشى شەكرەۋنەخۇشى بەرزىۋونەۋەي فشارى خۇيىن بۇھاۋولتايان پوون دەكەنەۋەھانى ئەۋەخۇشەكانەدەن كەنەخۇشى شەكرەۋنەخۇشى بەرزىۋونەۋەي فشارى خۇيىن ھەيەھەنگاۋەكانى خۇپاراستن پىادەبەكەن وناۋەناۋەپىشكىنى تايىبەت بەگورچىلەكان بۇخۇيان بىكەن. ھەرۋەھالەۋپۇڭدەدارۋىل بىنن لەبلاۋىكرىدەۋەي ھۇشيارى دروستى وپۇشنىبىرى گىشتى وپۇشنىبىركردنى كارمەندانى تەندروستى وپزىشكان سەبارەت بەمەترسىيەكانى نەخۇشەكانى گورچىلە .

گۇڭارنى پزىشك بەھەست كردن بەپەرىپىسارىيەتى وپەي بىردن بەۋكەم وىكۆپىيەي لەبوۋارى راگە ياندنى پزىشكى وئەندروستى لەنپۇپزىشكان وكارمەندانى تەندروستى ۋاۋولتايان ھەيە. بۇئاشناكرىدنى خۇيىنەران بەۋپۇڭدەگىرگەژمارەي ئەۋمانگەي گۇڭارنى پزىشك تەرخان كرابۇنەخۇشەكانى گورچىلە .

پوڅی جیهانی گورچیله

پروفیسر ویلیام ج. کوسر

پروفیسر میگوئل س. ریلا

William G. Couser, MD

Miguel C. Riella, MD

کومه لای پزیشکاني نه خوشیه کاني گورچیله جیهانی
(International Society of Nephrology)

له دهی ئاداری سالۍ ۲۰۱۱ زېږځي گرنه څه ویش پوڅی جیهانی گورچیله په که نه وېږځه له لایه نه هډوړ پیکخواوی نیوده ولته: کومه لای پزیشکاني نه خوشیه کاني گورچیله (International Society of Nephrology) ویه کیتی فیدرالی نیوده ولته نه خوشیه کاني گورچیله (International Federation of Kidney Foundation) سهریه رشتی ده کریت هره له پوڅی ده ست پیکردن به دانانی پوڅک وهک پوڅی جیهانی گورچیله له سالۍ ۲۰۰۶ ز (WKD) نه ویاد کړدنه وه په پیشکه وتن و به روه پیش چوونی پیوه دیاره. نیستایه کیکه له پوڅه هره به ناویانگه کانی ته ندروستی له سهرانسه ری جیهاندا. نه وېږځه بۆته هاندهریک بۆزیشکان وده زگاته ندروستیه کان بۆناگادار کړدنه وهی هاوولاتیان ووللته کان وده سه لاته کان سه باره ت به مه ترسی نه خوشیه کاني گورچیله به تاییه تی نه خوشیه دريځایه نه کاني گورچیله (CKD). پوڅی جیهانی گورچیله له سالۍ ۲۰۱۱ ز (WKD) په یامیکي گرنگی هه یه: نه ویش بریتیه له پوڅی نه خوشیه کاني گورچیله له زیاد بوونی نه گه ری توو شبوون به نه خوشیه کاني دل. که نیستاهوکاری یه که می مه رگه له سهرانسه ری جیهاندا. هره له به رنه وه گرنگی به زوود یاریکړدن وخوپاراستن له نه خوشیه کاني گورچیله دراوه ونه وروون بۆته وه که خوپاراستن له نه خوشیه کاني گورچیله دوورمان ده کات له توو شبوون به نه خوشیه کاني دل. له شه شه م سالیادی پوڅی جیهانی گورچیله له دهی ئاداری ۲۰۱۱ ز پیویسته نه وه بزانی: که نه خوشیه کاني گورچیله به به راوردل گه ل ده سالۍ پیشووز زیادی کړدوه. هه موونا ماره کان له هه مووولاتانی جیهان شایه دی بۆته وه ده دن که نه خوشیه کاني گورچیله به شپوه یه کی به رچا و زیادی کړدوه. نه مه ش هوکاری بووه له سهر ف کړدن بری زوره مال ودرایی بۆکه رتی ته ندروستی. زوره ی کات له سهرانسه ری جیهاندا نریکه ی له ۸۰٪ نه وېر په پاره یه ی که بۆچاره سه ر کړدن نه خوشیه کاني گورچیله پیویسته له داهاتی نه خوشیه که زیاتره، زوره ی مال ودرایی نه وکه سه بۆچاره سه ر کړدن نه خوشیه که ده جیت. له وده سالۍ ی پابردوون زگرانکاری پرویداه، نه خوشیه کاني گورچیله نیستاده گمن نین به لکو. ۱٪ دانیش تووان نه خوشی خراب کار کړدن گورچیله یان هه یه (Renal Dysfunction) له به رنه وهی خه لک گرنگیه که ی نازانن ونیشانه ی وادروست ناکات وکاتی ده ویت هه تاده بیته په ککه وتنی گورچیله (ESRD). نه وه یان له بیرنیه که خراب کار کړدن گورچیله کان ده بیته هو زوومردن و زیاد بوونی ریڅی نه خوشیه کاني دل، که یه که م دوژمنی سه سه ختی مرقایه تیه له م کاته دا. هره له به رنه وه بۆخوپاراستن له هوکاره کاني توو شبوون به نه خوشیه کاني دل، نه خوشیه کاني گورچیله ش وهک هوکاریکی توو شبوون به نه خوشیه کاني دل نه ژمارده کریت. پشکینی پیویست بۆزانیی باری ته ندروستی گورچیله کان (پروتنین له میز) eGFR, Proteinuria) ناسانه وتیچوونی که مه. نیستاپروتنین له میز بۆته وکه سانه ده کریت که هه نگاوه کاني خوپاراستن له نه خوشیه کاني دل پیاده ده که یان خوده پارینن له نه خوشیه کاني دل بۆزانیی نه گه ری توو شبوون به نه خوشیه کاني دل. نه مه ش مژده به خسه به وهی له گه ل پیاده کړدن نه وه نگاوانه له گه ل نه وهی دوورده بین له نه خوشیه کاني گورچیله ونه خوشیه کاني دل، له هه مان کاتدا له نه خوشیتری وهک نه خوشی شه که به دوورده بیته. ناشکرا بوونی نه وپارستیا نه گورانی ته واوله پلانی ته ندروستی هه مووولاتان ده کات. نامانجه کاني پوڅی جیهانی گورچیله به دی نایه ت تاهه ماهه نگی ته واوله نیوان کومه له کاني تاییه ت به نه خوشیه کاني گورچیله وهاوولاتیان ویه رپرسانی بواری ته ندروستی هه مووولاتان نه بیته هره له به رنه وه له پوڅی جیهانی گورچیله له دهی ئاداری سالۍ ۲۰۱۱ ز هه مووه ماهه نگی بین له گه یاندنی نه ویه یامه: که نه خوشیه کاني گورچیله راسته زوربووه مه ترسیداره به لام چاره سه ری هه یه وچاره سه ری ناسانه هه روه هاگرنگی دان به نه خوشیه کاني گورچیله وخوپاراستن له نه خوشیه کاني گورچیله هه نگاویکی خوپاراستنه له نه خوشیه کاني دل.

ژماره میمانیک ساجدیگای اؤزگوروسان

۲۰۱۰/۶/۱۶ له (۲۷۸)

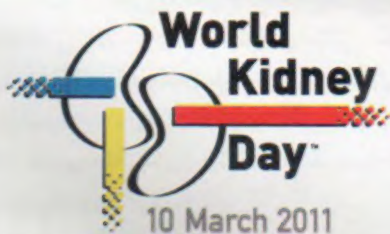
www.pzishkmagazine.com

فهرهنگی پزشکی
Medical Dictionary

خوینهرانی نازینوپزیشکانی بهرینژانگاداردکهینهوهکهگوفاری پزیشک بههوی
ئونههرکهی پیسیپیردراولهخرمهتکردنی بواری پزیشکی لهکورستان. بهزانینی
پیویستی زوری ئهوانهی کهلهبواری پزیشکی دهخوین ودهنوسن وبوزیاتخرمهت
گهپاندن بهزانستی پزیشکی ویرهوپیشبردن وخرمهتکردن ودهولهمندرکردنی
زمانی کوردی دهستهی نووسهرانی گوفاری پزیشک بهشانازیوه،پایدهگهینیت
کهلهژمارهی داهاتووگوشهیهکی نوئ بؤگوفارهکهمان زیاددهبیت کهئویش
گوشهی:فهرهنگی پزشکیه. داواکارین لهههموونوسهران وخوینهران
وپزیشکانی بهرینژانانواتای هرووشهیهک کهبهکورديهکی دهزانن لهپزیشکی
پوستی ئهلیکترونی سهرنوسهربؤگوفارهکهمان بنیرن بؤدهولهمندرکردنی
زمانی کوردی وپۆل بینین لهدروستکردنی دهرویهی تهنروست. هاوکاریتان
جیگای پیزانین وپینازینه.

گوفاری پزیشک و دهستهی راپوزیکاری و دهستهی نووسهران، ریز و سوپاس و
پیزانین و پینازینی بؤ هردوو کۆمهلهی نئودهولهتی کۆمهلهی پزیشکیهکانی
نخوشیهکانی گورچیهی جیهانی (International Society of Nephrology) و یهکیتی فیدرالی نئودهولهتی نخوشیهکانی گورچیه
(International Federation of Kidney Foundation) به
یارمهتیدانی گوفارهکهمان. ئویش به ناردنی پۆستر و لۆگۆ تایبته به
پۆزی جیهانی گورچیه له گهل نووسینی پیشهکی ئهم ژمارهیهی گوفارهکهمان
که تایبته به پۆزی جیهانی گورچیه که دهکاته بهرواری دهی ئاداری سالی
۲۰۱۱ ز. که له نزیکهی سهده وولاتی جیهان ئه و پۆزه وهبیردههینریتته وهک
ههنگاوێکی خۆپاراستن له یهک له و نخوشیهی سهردهمی و ماتانهی که به
مهترسی بؤ سهر ژانی مرقایهتی دادهنریت.

فاوهن ئیمتياز و سهر نووسهر:

د. نازاد مهنتک

azadmantik@yahoo.com

۰۷۵۰۴۵۵۸۲۱۷

دهستهی راپوزیکاران:

پروفیسور د. ههمنج ههفرج جاف
د. دهشتی بایز دزهیی
پروفیسور د. جهبار حسین
پروفیسور د. بههرام رهسوول
پروفیسوری د. تهیب صابر کریم
د. نیاز شیخ جواد بهرنجی
د. جهنگی شهوکهت سالیی

بهزیوهبهزی نووسین:

سهوزه سعیدی سعید

دهستهی نووسهران:

د. خالص قادر ئههمه
د. داوود حسن رههزان
د. نازاد موستهقا مهحمود
د. پشتیوان مامه خدر
د. حسین علی عبدالله

بهزیوهبهزی ژمیریار و کارگیری: نهووز

دیژاین:

وریا بوداگی

۰۷۵۰ ۴۳۶ ۱۳۶۰

تیراژ: (۴۰۰۰) دانه

نرخ: (۲۰۰۰) دینار

کومپانیای پهیک بلاوی دهکاتهوه

سهاندوکی پۆسته:

۱۳/۰۸/۱۳۸۵ زانکو / ههولیر

ئاوێش ههولیر/ ۱۰۰ مهتری

نزیك نهخوشخانهی شیفا

www.pzishkmagazine.com

لە ژمارەى داھاتوودا ئەم بابەتانه بخوئنهوہ:

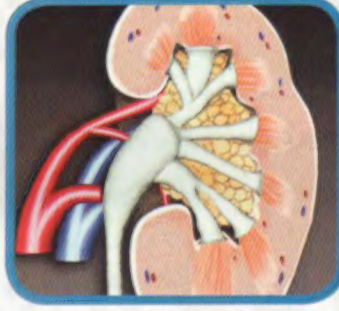
- ۱- نەخۆشى كەم خوئنى بە ھۆى كەمى مادەى ئاسن.
- ۲- نەخۆشى قەلەرى چىيە؟ ھۆكارەكانى توشبوونى چىيە؟
- ۳- نەخۆشى سىنگە كوژى (الذبة المحرية) چىيە؟
- ۴- خوئى بۆ لە لووت دىت؟
- ۵- بالووكە چىيە؟ جۆرەكانى چىن؟ چارەسەرى چىيە؟

مىزى پىرۇتىناوى

→ ۱۸

كۆئەندامى
دەرھاوشتن

← ۴

تەسكبوونى خوئىنبەرى
گورچىلە

→ ۲۲

نیشانەكانى نەخۆشىيەكانى
گورچىلە و رشتەى مىزو
مىزەپرۆيەكان

← ۸

ھەوكردنەكانى مىزەپرۆ لە
ئافرەتى دووگيان

→ ۲۴

نەخۆشى پەككەوتنى
درىژخايەنى گورچىلە

← ۱۲

نەخۆشىيەكانى دل
ونەخۆشىيەكانى
گورچىلە

→ ۲۸

پەككەوتنى لەناكاوى
گورچىلە

← ۱۵

کوڼه ندامی دهرهاویشن

د. زاناموسته فامه محمود

ماستر له توپکاری / کولیزې پزیشکې

زانکوي ههولیرې پزیشکې

که ده که ونه سهره شی سهره وهی دیواری پشته وهی بوشایې سک له هره دولای بریږې پشته. گورچیلې راست که میک له خواره وهی ناستی گورچیلې چه په بهووی بوونی جگړه لای راست. گورچیلې ندامتیکې پاقله ناسایه، دیوی ناوه وهی که میک قوپاوه یه وله و دیوه یه وه (که پی ی ده لئین: هایلم) بوی خوین بوی گورچیلې ده چی وډیته دهره وه و بوی میزیش له ویتوه دهره ده چیته. هره هاجوگی لیمفی وده ماره پشالیه هه ناویه کانیش له ویتوه بوی دین وده چن یه که له دوی یه که. گورچیلې کان به برگیک داپوشراون پی ی ده لئین: که پسولی گورچیلې پاشان دهره دراوه به چینیک چه وریه شانه پاشان دهره دراوه به په رده ی گیروته نه میس به چینیکیتری چه وری دهره دراوه که گورچیلې کان به دیواری پشته وهی سک ده به سیتته وه.

پیکهاته ی ناوه وهی گورچیلې:

هر گورچیلې یه پیکهاته وهی توپکلیکی قاوه یی که پییده لئین توپکلی گورچیلې وه پیکهاته وهی له به شیکې ناوه وهی قاوه یی نالچوځ که پییده لئین کروک. کروک پیکهاته وهی (۱۰ - ۱۲) هره می گورچیلې، که هره پهمین وینکه که یان به رده دهره وهی ولووتکه که شیان به رده و ناوه وه. توپکلی گورچیلې ده کشی به رده و نیوان هره دوه رده می له ته که یه که، نه م پارچه یی توپکلیش پییده لئین ستوونه کانی گورچیلې. له ناوه هایلم چه وری گورچیلې هه یه که به شه فراوانه که ی سهره وهی بوی میزه، چه وری گورچیلې ده بیتته دووتاسی کالیکسی که ورده که نه مهش ده بیتته دوویان سی کالسی بچوک. هره کالسی بچوک جوگیه کی ره که تی ناسایه. شایانی باسه کروک پیکهاته وهی له بویچکه ی وورد توپکلیش پیکهاته وهی له ته توچکه کانی گورچیلې. ته توچکه کانی گورچیلې کار ده که ن به پالوتنی نه و خویننه ی بویان دیت، پالوتنه که ش به چه ند بویچکه یه که دهرات

کوڼه ندامی دهرهاویشن پیکهاته وهی له گورچیلې کان و بوی میزومیزلدان وجوگی میز. وه کاری نه م کوڼه ندامه ش بریتیه له دهرهاویشن زوری ته وپاشماوانه ی که له نه نجامی زینده پالوه (Metabolism) دروست ده بن. هره هه گورچیلې کان پوی کارایان هه یه له هاوسه نگ کردنی ناووخویننه کانی له ش وپاگرتنی راده ی ترشی وفتیتی خوین. پاش دروستبوونی میزله گورچیلې کان میزه که به هوی بوی کانی میزه وه ده گوینریتته وه بوی میزلدان که له ویت هه لده گیرې بوماوه یه که وپاشان به هوی جوگی میزه وه ده کریتته دهره وه.

گورچیلې کان:

بریتین له جووتیک ندامی سووری قاوه یی باو که ده که ویتته پشته وهی پیریتونه م.

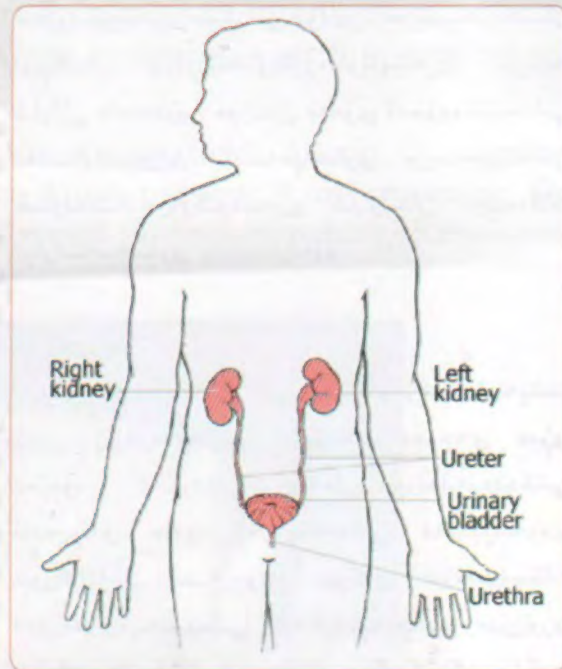

Urinary system

به حه وزي گورچيله وه، دوو ه ميان كاتې به ليواري
حه وزده شكېته وه بهر وناوچه و، نه وي سټيم
كاتيك كه ده چيته ناو ديواري ميزلډانه وه له وسې
شوينه زور جاري ردي گورچيله ده گير سټيته وه. بوريه كاني
ميزيش وه كو گورچيله له پشته وه ي پريتوني ه من.

ميزلډان:

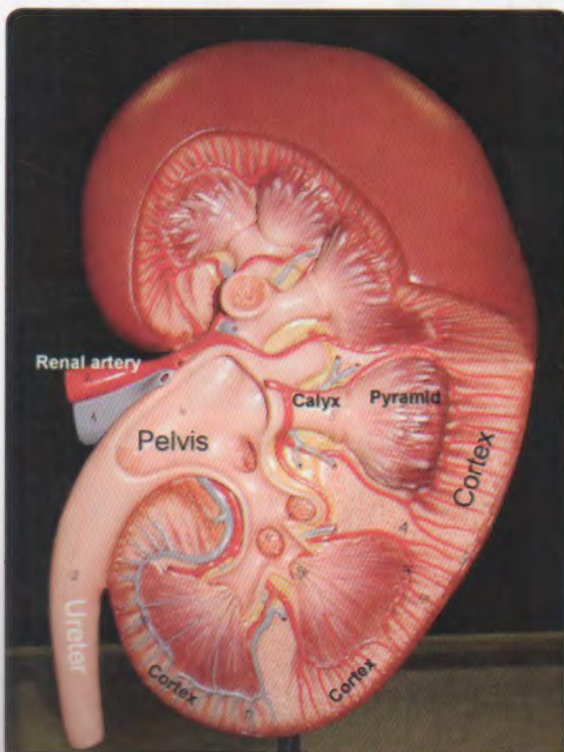
ميزلډان كه وتو ته حه وزه وه به لام كاتې پرده يې
له وانه يه بيتنه ناو بوشايي سكه وه، له پسكاوان
نيوليت رده گرئ. ميزلډان ديوار يكي به هيږي
هه يه كه پيكدېت له لوسه ماسو لكه. ميزلډان شيوه ي
گور او به پي ي نه وېر ه ميزه ي كه تيا يه تي. ميزلډان
كه به تال شيوه يه كي هر مي ي سې لاي هه يه لوتكه كي
له پيشه وه وينكه كي له دوا وه يه. بنكه كي سې
لايه و دوو گوشه كي سهره وه ي سې گوشه كه بوري
میزی پټوه نو سوا وه. گوشه كي خواره وهش جوگه ي

كه زور خوي و ماده ي پټويست ده مژي ته وه ويوري او ماده
پاشه پوكانيش ده هيلې ته وه وبه شيوه ي ميز بوري چكه ي
كه وړه تر ده پون (له ناو وه په مه كان) وله لوتكه ي هه په مه ك
انه وه ده كرېته ناو كاليكسه كان ويه ره وبوري ميز ده پوات.
خوين بويون: ۲۵٪ نه و خوينه ي له دل وه بهره ويه شه كاني
له ش ديت بوي گورچيله كان ده چن. نه مه ش به هوي
دو و خوينه ي گورچيله كه لقي شاخوينه يرن.
هه ر خوينه يري كي گورچيله ده بيت به پيچ لق، هه رلقه ي
بوي شكي تاييه تي گورچيله ده پوات. وه به هوي
خوينه يري گورچيله وه خوينه كه ده گري ته وه بوي ناو
كلوره خوينه يري خوارو.

بوري ميز:

دو و بوري ماسو لكه يين (لوسه ماسو لكه) و (۲۵ سم)
دريژن له گورچيله وه ده كشين بهره وبه شي پشته وه ي
ميزلډان. كه مه جو له ي بوريه كاني ميز يارمه تيد هرن
بوره راويش تني ميز. له سې شوين بوري
ميز ته سك ده بيتنه وه: يه كه ميان له شويني پټوه لكاني

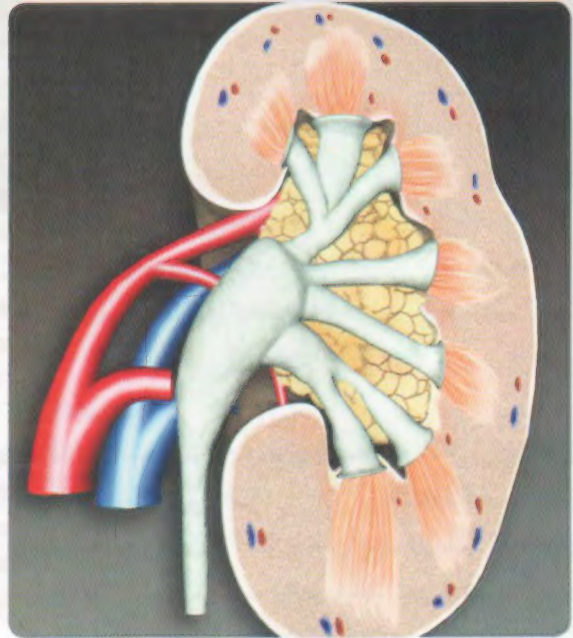

خوڭىن بۆچۈڭ:

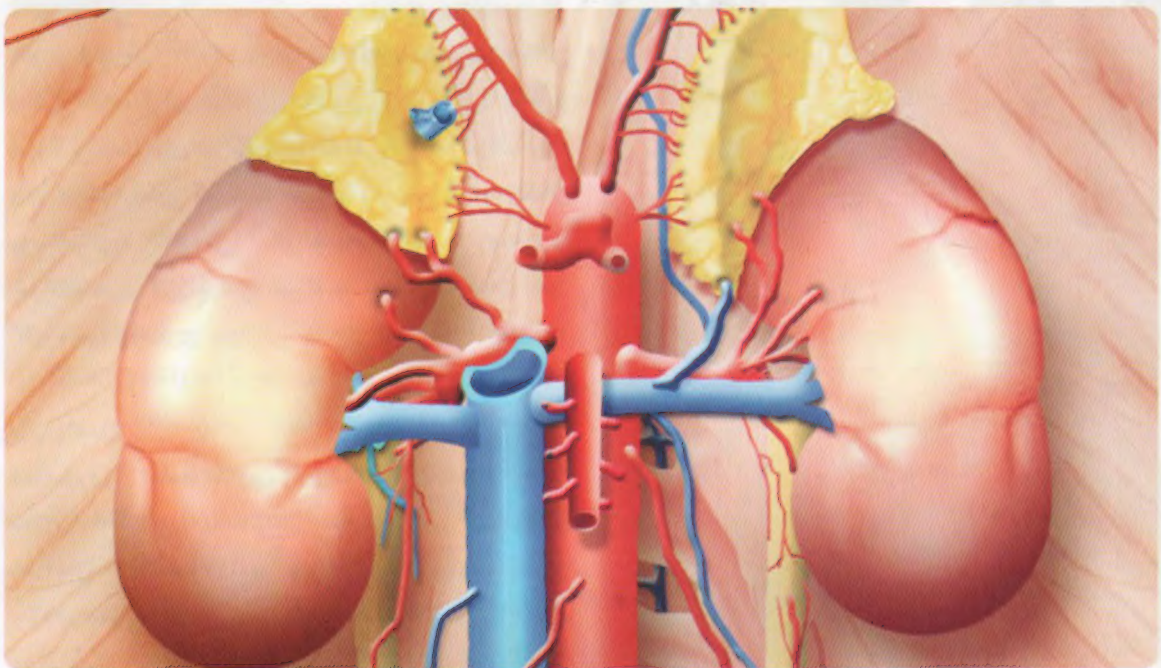
بەھۇي دۈۋخوڭىن بەرن خوڭىن بەرى مېزىلدىنى سەرۈخوڭىن بەرى مېزىلدىنى خواروۋ. خوڭىن بەرنە كانىش تۇرپاسان ۋە پىزىنە ناۋكلۇرە خوڭىن بەرنە ناۋە ۋە. شايانى باسە بلىڭ مېزىلدىن بەھۇي لەخۇۋە كۆنەندامى دەماردە ۋە ۋىزى. سەمپە ساۋى لوۋسە ماۋلكە كان خاۋدە كاتە ۋە ۋىزى مېزىلدىن تۈندە كات، پاراسەمپە ساۋى بەپچە ۋە ۋە.

جۇگەي مېزى:

لەمىنە دائەم جۇگەيە كۈرتە ۋىزىكەي (۴سم) ۋە لەپىشت كۈنى زىيە ۋە دەكرىتە ۋە كەپىدە لىڭ: دەرچەي مېزى دەرە ۋە. لەنئىر دادرىزىرە ۋە لەملى مېزىلدىن ۋە دەكشى تادەرچەي مېزى دەرە ۋە لەبەشى ھەرەپىشە ۋەي چۈك، بەشى سەرە ۋەي جۇگەي مېزى پىرۇستات دەرە ۋە ۋە بەشىكى بەناۋا ۋە پەنچكى مېزىزاۋىزى دەپۋات، بەشە كەيتىشى بەناۋا چۈك، كاتىك جۇگەي مېزى - زاۋىزى دادەپۋات دەرە ۋە ۋە بەشىكى مېزى جۇگەي مېزى.

مېزى لىدەبىتە ۋە. بىنكەي مېزىلدىن ھاۋسىيە لەگەل رىكە ۋە تۇۋا ۋە چىكلدەنە، ۋە بەشى سەرە ۋەشى لەگەل بۇشايى پىزىتۇنى. شايانى باسە كە بلىڭ لوۋتەكەي ھەرەمىكى لەخۇگرتە ۋە. لوۋسە ماسۈلكەي دەرچە مېزى ناۋە ۋە ئەستۈرە ۋە پىدە لىڭ () Sphincter Verisicae) گۈشەرى مېزەلەن.

Awamedica

Committed to Quality

Awamedica is a new drug manufacturing company situated in Erbil, Iraq. We work to provide high quality products according to International standards cGMP. We want to offer patients the best treatment. Our first concern with any product is patients safety.

We produce drugs for the following therapeutic field: Allergy, Analgesic & Antipyretic, Antibiotic & Antibacterial, Antidepressant, Cardiovascular, Dermatological, Gastrointestinal, Non steroidal antiinflammatory, Respiratory, Vitamin, Vulval and Vaginal infections.

**You've got pain?
We've got the solution!**

www.awamedica.com - info@awamedica.com
Peshawa street - P.O. Box 0116-49
+964 750 7113737
Erbil - Kurdistan region - Iraq

نشانه‌کانی نه خوشییه‌کانی گورچيله و رشته‌ی میزو میزه‌رویه‌کان

ره‌فکهری بربره‌ی پشت (The edge of the erector spinae muscle).

ناساییه‌کاتی له‌نه‌خۆش ده‌پرسین شوینه‌که‌ی ژانی دیاری بکات به‌له‌پی ده‌ستی ئاماژه‌به‌ته‌نکیشی ده‌کات له‌گه‌ل دانانی په‌نجه‌ی گه‌وره‌ی ده‌ستی له‌سه‌ردپکه - ئیسکی پی‌شه‌وه‌ی سه‌ره‌وه‌ی ئیسقانی هه‌وز.

۲. توندوتیژی ژانه‌که (Severity): ژانی گورچیلک ده‌نیوانی ژانیک ته‌پ (Dull) و ژانیک جهرگبری ژورتیزپوویه .

۳. سروشتی ژانه‌که (Nature of the pain): زاراوه‌ی (تیرمی) (پچی گورچیل) به‌کارمه‌ینه . چونکه‌پچ ئه‌وکاته‌دیته‌کایه‌وه‌که‌کرژبوون له‌دیواری میزکیشدا پوویدات. ژانه‌گورچیلک ئه‌وه‌نده‌جیگیره‌که‌به‌ده‌گه‌ن هه‌یورده‌بیته‌وه‌ده‌به‌ینی بروسکانه‌کان .

۲. پچی میزکیش (Uretric colic): ۱ - شوین (Site): پچی میزکیش به‌دریژی میزکیش هه‌ستی پیده‌کریت. پنتی ده‌سپکی پچه‌که

و. له‌ئینگلیزه‌وه:

د. ئازاد مسته‌فا محمود شیروانی زاده

گرینگیه‌کی زۆره‌که‌واله‌پیی نه‌خۆش وه‌جواب هه‌ینان (History) یه‌وه‌له‌نیشانه‌کانی نه‌خۆشییه‌کانی گورچیله‌کان و میزه‌رویه - رشته‌بکۆلریته‌وه‌چونکه‌به‌هۆی کلینیکه - پشکنین (Physical examination) پیاوبه‌ئاسانی ناگاته گورچیله‌کان، میزکیشه‌کان و موسلدان .

۱. سه‌ره‌کترین نیشانه‌ژانه‌بale مه‌رئه‌م ژانه‌بدوین: ۱. شوین: ژانی گورچیله‌له‌دووناوچه‌ی سه‌ره‌کی ته‌نده‌ه‌ستی پیده‌کریت: ۱. له‌که‌له‌که (Loin): بۆشایی به‌ینی بن ده‌نده‌ی دوازه‌یه‌مین له‌سه‌رپا و ئیسکی هه‌وز (Iliac crest) له‌ژێردا .

ب. له‌گۆشه‌ی گورچیل (Renal angle): گۆشه‌ی نیوان دوازه‌یه‌مین ده‌نده‌وپۆخی ماسولکه‌ی

۳ - سروشت (Nature):

میزکشی شش پیلچ پیچیکسی راسته قینه یه که نازاره کی (گیره کی) یه (Gripping pain) له پوی سروشته وه. به شیوه ی پیل پیل (Waves) دیت بونه خوش له گه ل ماوه ی بین ژان بوون له نیوان پیچه کاند.

۳. میزی خویناوی (Haematuria):

خوین له وانیه له (میانی میزکردن یان له دوامایی میزکردن) بی. خوین به ربوونیکسی مامناوه ندی رهنگه نه وه ندیه دیارنه بی به لانه کینن له وانیه میز توختریکات له ناسایی. له ثانی خوین به ربوونی زورزه به ندیه شیت میزبیت به خوین. نه گهر هاتو خوین له ملی موسلدان هات یان له ژیراتره وه له میزه پونه وساتنه کاتی دهرده که وی به شیوه ی میزی خوینن له کوتایی میزکردن دواوه که له نه خوشی به لهار زیادا. به ته وای ویکه وه نه وه که ژان خوینی حیزی به میزی خوینن حسیو کردی. له بیرشت بی چنده وکارکی دیکه ش هه میزسورده که نه وه کوخوین وه کوئم حاله تانه دادین:

۱ - زورخوردنی سلقه سور.

ب بوونی جارب جاری هیموگلوبینی له ناومی (Paroxysmal Haemoglobinuria).

ج - حاله تی پورفیریا (Porphyria):

د - موسلدانه - ژان (Vesical Pain):

ژانی موسلدان ناسایی ژانیکسی ته پی نه وتویه له به رزه هار ههستی پیده کری ویه میزکردن زورترده بی. زاراه ی خوگوشین له کاتی میزکردن به گویره ی نه خوش ده گور. هیندی نه خوش بونه وژانه ی کاتی میزکردنی به کارنه یه که له موسلدان دهست پیده کاویروسکان دهکات بومیزه پوی دهری (Urethria). هیندی که به و ژانه ده لنین له گه ل خوگوشین بؤکردنه دهره وه ی دواوپه کانی میزله کوتایی میزکردن دهاهستی پیده کری.

ناماژه یه کی جیی متمانه یه بوناستی میزگیرانه که.

زوریه ی کاته کان بروسکه که له که وه ده پواته خواره وه بونکی نه ندایی زاوزی له نیراوتا کولیوی نه ندایی زاوزی له مییا.

۲ - دژواری (Severity):

بروسکاندن پیچی میزکشی نه وه ندیه به ژانه که نه خوش ده لئ ژانه که م جه رگبره. نه خوش بوهیورکردنه وه ی ژانه که ی په ناده باته به رها تووچوکردن یان سوورده خوات له ناوچیدا. نه خوش ده لیت که له م ژانه توندتری له ژانانه بینیه. ژان ده لئ ژانه که له ژانی منال بوون ده چیت نه وه ندیه دژواره ژانه که ناره قه کردنی ده گه ل ده بیت. زوران جاریش دل تیک هه لاهتن وپشانه وهشی له گه ل دایه.

پئىدە كرى، دەنيولاقان لە كۆمدا جاريواش لە خوارپشت.
بۆنەخۆش بە زەحمەتە بەتەواوى جىگەكەى ديارى
بكا. نۆرجاران نەخۆش وازەن دەبات ژانەكەهە
رېكە (المستقيم-Rectum) يەتى.

۶. ميزگيران (Urinary retention):

ميزگيران يان تيزەيان قەكيش. لە (تيز-
acute) داميزلە ھىكرادەگيرى وژانى دەگەلدايە.
لە (قەكيش=chronic) داموسلدان گەرەدەبى
وھەلدەكشى چ ميزگيرى يان نەگيرى.

۷. باريك بوونى پيرەوى ميز: لەگەرەدەبوونى
پرۆستاتادەبى.

۸. ميزى پچرپچر: لەبارى تەسكبوونەوھى
دەرەميزەرۆ (Urethral stricture) پروودەدات
ھاوپى لەگەل تنۆك تنۆك ميزدەبەزىن دواى
ھەلسانەوھەكاتى پاش ميزکردنەكە (پاشمىزى)
پئىدەلەين، حالەتەكە بەخۆگوشين لەكاتى ميزکردن
باشتردەبىت.

سەرچاوە:

Browns introduction to the
symptoms & signs of surgical
disease

۴. نۆرجارچوون بۆميزکردن (Frequency of micturition):

دەشپەت ئەمەلەنەتوانىنى ميزدانەوھەبى
بۆخۆبەتالکردنەوھى تەواوھتى لەھەرميزکردننەكدايان
بەھزى دامالانى دىوارى نىوپۆشى ميزدا.
ئەوكاتەبەھەندەدەبى وەرگيرى ئەگەرەخۆش
لەخەوكرد. بۆيەكادكتۆردەبى لەبوونى بەشەودلنىابى
ورپژەى ميزى شەووپۆژبزانى. ئەزىت دىتن لەكاتى
ميزکردن (Dysuria) نۆرجاران بەكارەدەبى
بۆبوونى ژان لەدەرەميزەرۆ (Urethra)، لەكاتى
پئىداتپەربوونى ميزدا (زورەنەوھەكاتى ميزتندا)
ورىابەلپت تىكەل نەبى دەگەل ئەو ژانەزگەى كاتى
ميزتن لەبارى ھەوكردى پىخۆلەكوپرەداكەبەتەواوى
ھۆكەى جيايە.

۵. ژانى پرۆستات (Prostatic pain):

ژانى لەپرۆستاتەوھاتوولەقوولایى ھەوزدەھەستى

Awamedica

Committed to Quality

AwaFedrin

Each tablet contains:
Pseudoephedrine Hydrochloride BP 60 mg and Triprolidine Hydrochloride BP 2.5 mg
20 tablets.

AwaFedrin is used for the treatment of cough, cold, flu, sneezing, runny or stuffy nose, itchy or watery eyes, hives, skin rash, itching, blocked sinuses and other symptoms of allergies.

Dosage and administration:

Adults and children 12 years and older:
1 tablet every 4-6 hours, or as prescribed by your doctor.

AwaLergin

Each 5 ml contains contains:
Diphenhydramine Hydrochloride 10 mg.
100 ml Syrup

AwaLergin relieves the symptoms of allergy and hay fever such as sneezing, runny nose, itchy/watery eyes, itchy skin and hives.

Dosage and administration:

Adults 12 years and older: 12.5-25 ml every 4-6 hours. Maximum 150 ml/day.

Children 6-12 years: 5 ml every 4-6 hours.

Children 1-6 years: 2.5 ml every 4-6 hours.

Or as prescribed by your doctor.

AwaNelin

Each 5 ml contains:
Diphenhydramine Hydrochloride BP 13.5 mg, Ammonium Chloride BP 131.5 mg, Sodium Citrate BP 55 mg and Menthol USP 1 mg
100 ml Syrup.

AwaNelin relieves the symptoms of cough and congestion. It also helps relieve runny nose and sneezing associated with hayfever and other allergies.

Dosage and administration:

Adults 12 years and older:

10 ml every 6 hours.

Children 6-12 years:

5 ml every 6 hours

Or as prescribed by your doctor.

نه خوښي په ککه وتني دريڅاځايه نې گورچيله

د دلشاده بدولره حمان پوښياني
پسپوړي نه خوښيه کاني گورچيله
ماسترله نه خوښيه کاني گورچيله
به شې گورچيله ده سترکد
ن. هه وليري فيرکاري/هه وليري

به هوي به کتريا، گيراني پږه وي ميز به هوي به رد
يان گه وره بووني پړوستات له پياوان يان گيراني
پږه وي ميز به هوي هر هويک بيت بؤ ماوه يه کي
دريڅ، نه خوښيه زگماکيه کاني گورچيله وهک نه خوښي
کيسي گورچيله، يان هه وکردني گورچيله دريڅاځايه نې
وه يان هه وکردني بوري خوښ له هؤکاره کاني
په ککه وتني دريڅاځايه نې گورچيله ن.

نه وهؤکارانه چين که ده بڼه خيږايي کردني له ناوچووني
په ککه گورچيله په ککه وتني؟

نه وهؤکارانه زدن که ده بڼه خيږايي کردني
له ناوچووني په ککه گورچيله له وانه کيشاني
جگه ره، به رزيووني فشاري خوښ له گه ل پږه وي
شه کرله خوښ، که مخوښي، به رزيووني پږه وي چه وري
له خوښ، له گه ل به رزيووني پږه وي قوسفات له خوښ.

نيشانه کاني په ککه وتني گورچيله دريڅاځايه نې
کامانه ن؟

له قوناغه کاني په ککه م دووه مي په ککه وتني گورچيله هيچ
نيشانه کي نيه به لام له قوناغي ستييه مدانه خوش هه ست
به بيتا قه تي ده کات له بهرکه مېووني خوښ وميز کردني
زيادله شه وان، وه به رز بوونه وي پږه وي کرياتي نين
له گه ل به ده رکه وتني ثاوي زيادله شه دا.
وه له هه مان کات داپږه وي شي تامين D
له خوښ داکه مده بيت.

وه له قوناغي چواره مه وه پاشه پوکه ژه هراويه کان
له له شدا کړده بيت وه وه ده بيت هوي نه ماني ثاره زووي
خواردن، دل تيکچوون له گه ل پشانه وه وه تيکچووني
پږه وي کانزا کان له خوښ دا.
قوناغي پتېنجه نه خوش له باري ناهه موارد يه وه يان
شوشتني گورچيله بډه کړي.

پينا سې په ککه وتني دريڅاځايه نې گورچيله چي به؟
په ککه وتني دريڅاځايه نې گورچيله بريتيه له کرداري
نه بډاوه له ناوچووني په ککه گورچيله (نيفرؤن).
بؤچي ديار يکردني وچاره سه رکردني نه خوشي
په ککه وتني گورچيله گرنگه؟

۱. بؤ ديار يکردني نه وهؤکارانه کي چه چاره سه ريان هه يه.
۲. که مکړدنه وي يان دواخستني گرفته دوايه کان، وه
که مکړدنه وي کاريگه ره کاني له سه ردل وبؤر په کاني
خوښ.

قوناغه کاني په ککه وتني دريڅاځايه نې گورچيله چين؟
قوناغه کاني په ککه وتني دريڅاځايه نې گورچيله بريتين
له پتېنچ قوناغي په ککه له دواي په کي ليک دانه بډاوه به
پږه وي کاري فيلته ري گورچيله (GFR) ديار ي
ده کري که نه وانيش

۱- هه رنه خوشيه کي گورچيله به لام پږه وي کاري فيلته ري
ناسايي بيت وانا ۹۰٪ وزياتر.

۲- پږه وي کاري فيلته ري گورچيله له نيوان ۸۹ - ۶۰
بيت.

۳- پږه وي کاري فيلته ري گورچيله له نيوان ۵۹ - ۳۰
بيت.

۴- پږه وي کاري فيلته ري گورچيله له نيوان ۲۹ - ۱۵ بيت.

۵- پږه وي کاري فيلته ري گورچيله که مترله ۱۵٪ بيت
يان شوشتني گورچيله بکات.

هوي کاني په ککه وتني دريڅاځايه نې گورچيله چين؟
نه خوشي شه کره و به رزيووني فشاري خوښ گرنگ ترين
هؤکاره کاني په ککه وتني دريڅاځايه نې گورچيله له
نزيکه ۶۵٪. توشبووني گورچيله دريڅاځايه نې

۴- گۆنترۆل كىردى پىژە شەكرلە خۇندالە ونە خۇشانەى نەخۇشى شەكرەيان ھەيەبەھۆى سىستەمى خوارىد يان بەكارھىنانى دەرمانى كەمكىردنە وەى پىژە شەكرلە خۇين وەك ئىنسۇلېن و oral hypoglycemic agent

۵- گۆنترۆل كىردى چەورى خۇين بەھۆى سىستەمى خوارىد يان بەكارھىنانى دەرمانى كەمكىردنە وەى پىژە شەكرلە خۇين وەك statine.

۶- گۆنترۆل كىردى پىژە كائزكان لەخۇين لەگەل كەمكىردنە وەى گۇرپانەكانى ئىسك بەھۆى سىستەمى خوارىد يان بەكارھىنانى دەرمان وەك كالىسىوم وىتامىن D.

۷- بەكارھىنانى ھەندى دەرمان بۇپارىتيزىكىردى دل وخۇينبەرەكان لەتەسكېون وپەقبوونى دىوارى خۇينبەرەكان وەك ئەسپىرېن وىتابىلوگەر (beta blocker).

۸- پاكىرتى كىشى لەش وداپەزاندى كىشى لەش لەنەخۇشەقەلە وەكاندالەگەل وەرزىشكرىد.

۹- پىكخستى سىستەمى خوارىد وەك كەمكىردنە وەى پىژە پىرۇتىن.

۱۰- شووشىن يان چاندى گورچىلە لەقۇناغى پىنجەم وگۇناى پەككە وتى گورچىلە.

كارىگەرى نەخۇشى پەككە وتى درىژخايەنى گورچىلە لەسەرلە شىداچىن (مچاغات)؟

گورچىلە لەقۇناغەكانى دوى دووم دەست پىدەكات وەك گۇرپانەكانى سەرىسك لەبەرەمبىوونى فىتامىن D لەخۇندا، كەمبىوونى كائزى كالىسىوم وەزىاد بوونى كائزى فۇسفات لە خۇندا.

بەرزىبوونى فشارى خۇين لەگەل زىادبوونى ئاوى لەش، زىادبوونى كائزى پۇتاسىيوم وەمبىوونى پىژە بايكارىبۇنەيت لەخۇندا.

خۇين كەمبىوون و خۇين بەرزىبوون لەلەش دالەگەل ھە وكرىدى پەردەكانى ناوھەى لەش وەھەرەھەكارىگەرى لەسەر دەمارەكان وپەدخۇراكى وكارىگەرى لەسەركارى زائىندەى (لاواز بوونى جنس).

بىجگە لەمانەكارى لەسەر كۇئەندامى دل وپۇرپىيەكانى خۇين زۇرە وەك ھە وكرىدى دىوارەكانى دل لەگەل تەسكېون و پەقبوونى دىوارى خۇينبەرەكان.

چۇن چارەسەرى نەخۇشى پەككە وتى درىژخايەنى گورچىلە دەكرىت؟

ھەركە نەخۇشى پەككە وتى درىژخايەنى گورچىلە دەستىنىشان كراكاپىتوئىستەبۇ كەمكىردنە وەدواخستى زىانەكانى پەككە وتى درىژخايەنى گورچىلە لەگەل كەمكىردنە وەى زىانەكانى لەسەر كۇئەندامى دل وپۇرپىيەكانى خۇين وەك قەدەغەكرىدى جگەرەكىشان.

۲- گۆنترۆل كىردى فشارى خۇين وپۇشستى پىرۇتىن لەمىزداپەھۆى كەمكىردنە وەى خۇي لەخۇراكد اوھەلەگەل بەكارھىنانى دەرمانى بەرزىبوونە وەى فشارى خۇين.

۳- بەرزىكرىدە وەى پىژە خۇين بەكارھىنانى دەرمانى ھۆرمۇنى ئىرىسروپۇتېن (ھۆرمۇنى گەشەى خۇينى) لەگەل بەكارھىنانى ماددەى ئاسن و فۇلىك ئەسید و فىتامىن B۱۲ وەك كەرەستەى خاوى دروستبوونى خۇكەى سوورى خۇين.

Awamedica

Committed to Quality

Folic Awa

Each tablet contains:
Folic acid BP 5 mg.
30 tablets.

Folic Awa is used for the treatment of anaemia caused by folate deficiency, anaemia during pregnancy, anaemia due to poor nutrition and prevention of anaemia during dialysis.

Dosage and administration:

Adults: 1-3 tablets/day.
Children 1-18 years: ½-2 tablets/day.
Or as prescribed by your doctor.

Folic Awa ONE

Each tablet contains:
Folic acid BP 1 mg.
60 tablets.

Folic Awa ONE is used for the treatment of anaemia caused by folate deficiency, anaemia during pregnancy and anaemia due to poor nutrition.

Dosage and administration:

Adults:
To prevent Folic Acid deficiency:
1 tablet/day.
To treat Folic Acid deficiency:
2 tablets 2-3 times/day. Can be reduced to 1 tablet/day after 2 weeks.
Children: 1 tablet/day.
Or as prescribed by your doctor.

AwaPreg

Each sustained release capsule contains:
Dried Ferrous Sulphate BP 150 mg
(equivalent to 45 mg of elemental iron)
and Folic acid BP 0.5 mg.
30 capsules.

AwaPreg is used to treat anaemia caused by low level of iron or folic acid in the blood. Ferrous sulphate is used to treat iron deficiency anaemia and folic acid is used to produce and maintain new cells. It is especially important during periods of rapid cell division and growth such as pregnancy.

Dosage and administration:

Swallow your capsule whole with a glass of water.

Adults: One capsule a day throughout pregnancy or during lactation. Take AwaPreg on an empty stomach, 1 hour before or 2 hours after a meal.
Or as prescribed by your doctor.

په ککه وتنی له ناکاوی گورچيله

(Acute Renal Failure)

بریتیه له ناکاوی په ککه وتنی وړاوه ستانی گورچيله کان، له ماوه ی چنډکاتر میتریک یان پوژیک یان چنده فته په ک له نه نجامی کم بچوونی مه وا (توکسجین) وخوراک بچوورچيله کان. نه مه ش به هوی دابه زینی فشاری خوین پروده دات بوماوه په کی دریزیان له نه نجامی نه خوشیه کی له ناکاوی گورچيله کان پروده دات.

هڅکاره کان:

۱- دابه زینی له ناکاوی فشاری خوین به هوی خوین به ربوون یان له ده ست دانی بریکي زوری شله ی له ش له پښای کوه ندامی هرس، وهک: پشانه وه یان په وانی یان له پښای پیست (زورناره قه کردن).
۲- ژه هراوی بیوون به به کتريا، به تاییه تی نه به کتريا یانه ی که ده بڼه هوی پیس بوونی برین یان پیس بوونی هندیک جوړی نه شته رگری.

۳- نه خوشیه کانی توره گؤکانی گورچيله (Glomerulonephritis) نه وانه چنده خوشیه کن وه موویان چاره سرده کریڼ.
۴- ژه هراوی بیوونی دووگیانی یان خوین به ربوون له کاتی منډال له بارچوون یان منډال بوون.
۵- که له که بوونی ژه هرله ناوله شی مرؤف له کاتی پروداویان سؤتان.

۶- زورتنیکشکانی خرؤکه سووره کانی خوین.
۷- گیرانی مولولو له خوین به ره کانی گورچيله کان له نه نجامی خوین مه بین یان ه وکردنی له ناکاو مولولو له خوین به ره کان.

۸- خراب به کاره یتانی دهرمان یان به هه له به کاره یتانی دهرمان.

۹- له ناکاو گیرانی بوپی میز.

۱۰- نه خوشیه زگماکیه کان وهک (پوکانه وه یان ته واو گه شه نه کردن، Dysplasia، Hypoplasia).

دهر نه نجامی په ککه وتنی گورچيله:

له کاتی وړاوه ستانی گورچيله کان له کار کردن، نه مانه پروده دات:

۱- که له که بوونی ژه هرره کان: گرنګترین فرمانی گورچيله کان بریتیه له کردنه دهره وهی نه وژه هراوه ی که له زینده کارلیکه کان ناوله ش په یداده بیت.
کاتیک گورچيله کان تووشی وړاوه ستان دیت نه وژه هراوه بڼه وه ده بیتته دیارده ی کوبوونه وهی یوریا Uremia (کوبوونه وهی ژه هری میزله خوین) که کارده کاته سه رمیشک وپه شه گرنګه کانیتری له ش وده بیتته هوی داهیزان ونیشانه کان له سه ردیاردنه که ون وتاده گاته بوورانه وه.

۲- ته واوگه شه نه کردن وهه لنه دان له منډالان: نه مه ش به هوی ترش بوونی خوین که می فیتامین D پیویست

۵-دەمارىيە لām لە مەندالان كە مەتر
پوودە دات.

نیشانەكان:

جاری واهە يە كاتێك گورچيلەكان
لە ناكاو پادە وەستەن نەخۆشە كە
هیچ نیشانە يە كى نیهە تازە
رە و اوگۆ دە بیته وە لە ناو خوين
ئە و كات نیشانە دروست دەكات.
هەرچە نەندە ندىك نەخۆش
سەیر دەكەن بپى میز كەردنیان كەم
بۆتە وە بە تايبەت لە كاتى گیرانى
بۆرى میز كە ژان دەیان گریته.
زۆریە كات نیشانەكان لە پۆژى
چوارەم یان پینجەم لە پادەستانی
گورچیلە دەست پیدەكات.

لە ناو خوين: وە گەرن گەترین
نیشانەكان بریتین
لە: پاراپى، هەلچوون، هەناسە دانى
خیرا و ما كیتروەك ناریكى
لە لیدانەكانى دل و مەردنى
لە ناكاو، چارەسەر كەردنى
ئە و بارە بە پیدانى ماددە يە كى تفت
دە بیته وەك كاریبۆناتى سۆدیۆم.
٦- تیکچوونی هاوسەنگى نیوان
توخم و خویيەكان لە لەشدا.
٧- بەرزبوونە وەى فشارى خوين:
گورچیلە ریکخەرى سەرەكى فشارى
خوينى مەرفە پادەستانی، دە بیته هۆى
بەرزبوونە وەى فشارى خوين.
٨- لە واهە يە بیته هۆى هە و كەردنى
پەردەى دل، لاوازی میشك

بۆ دروست بوونی ئیسقانهكان
و كەم كاركەردنى هۆرمۆنەكان
بە هۆى بوونی Uremia، ئە
وانە هە مووبە يە كە وە دە بیته هۆى
تە و اوگە و رەنە بوونی مەندالە كە و
لە ئە نجامدالە پولا واز دە بیته.

٣- ئیسكە نەرمەى
گورچیلە (Renal Rickets)
بە هۆى ناریكى كاری گورچیلەكان
كار دەكاتە سەرتوخمەكان
كالسیۆم و فۆسفۆرودواتریشتنیان
لە ئیسقانهكان.

٤- كەم خوينى: لە ئە نجامى كەم
بوونی هۆرمۆنى ئیرپروپۆتین
لە خوين.

٥- زیادبوونی ترش

نیشانەکان، ئەمانەن:

۱- خێرا بوونی هەناسەدان: بە ھۆی ترش بوونی خوێن نەخۆش ھەندیک جار ھەست بە تەنگە نەفەسی دەکات لە ئەنجامی گیرانی سییەکان یان ھەست بە ئازاردەکات لە کاتی ھەناسەدان بە ھۆی ھەوکردنی پەردە سییەکان.

۲- دەست و پێ سەپوون و میوولەکردن، لە گەڵ لەرزین و ڕەق بوونیان.

۳- سەرسووڕان و پشێوی لە بیرکر دنە وەوخە و ئالو بوون، بوورنە وەولەخ و چوون.

۴- زیاد لێدانی دڵ و ناپێکی لە لێدانی دڵ و ژانە دڵ.

۵- ووشک بوونە وە ی پێست و ڕووکەشە شەکانی ناو پۆشی دەم و ھەوک.

۶- گۆڕانی ڕەنگی پێست وەک خۆلی لێدیت، لەوانە یە ناو و ناوھەقان قانی سپی لە سەردەست و دەم و چاودەرێکە ویت.

* دیاریکردن: ڕاوەستانی لە ناکاوی گورچیلەکان لە سەر تەھەستی پێناکریت. تاکاری گورچیلەکان دەگات بە (۲۵٪) ئەوکات نیشانەکان بە دەردەکەون کە پزیشک پێی ناشارنایە، پشکنینی خوێن و کریاتینین و یوریا دەکات دەبینیت بە زێو و تەو. کاتیک درەنگ دیاری دەکریت زانیی ھۆکاری پەککە و تەنە کە زەحمەت دەکە ویت.

* چارەسەرکردن:

پەککە و تەنی لە ناکاوی گورچیلە چارەسەری ھە یە و نەخۆش تەواو چاک دەبێت و بە دەرمان و چاودێری کردن. ھەندیک جار نەبێت کە ھۆکاری پەککە و تەنی گورچیلە بە ھۆی گیرانی رێپەر وەکانی میز و دەبێت، لەو کاتێک تەواو پێستە نەشتە رگەری بۆکریت. وە ھەندیک لەوانە ی پەککە و تەنی گورچیلە کە یان بە ھۆی بەرگری لە خۆ و یە کە پێوستان بە ماددە کۆرتیزۆنەکان دەبێت. بۆ تەواو چاک بوونە و پێوستان

بە چەند رۆژیک یان چەند ھەفتە یەک دەبێت. زۆری کات مردن لەو کەسانە دا بە ھۆی ژەھراوی بوون بە کاردانە وە لاوەکیەکانی دەرمان دەبێت. لێرە دا سوودی گورچیلە دەستکرد بە شوشتنی گورچیلە بە پێگای زگ دەردەکە ویت، بۆ لابردنی ژەھەرە کە لە شەخسێک نەخۆشە کە تەواو چاک بوونە و ی گورچیلە و گەرانە و ی بۆ زیان. بێنراوە (۹۵٪) لە پەککە و تەنی گورچیلە تەواو چاک دەبنە وە.

مىزى پىرۇتىناۋى

۱. ناۋپۇشى گورچىلە Membranous GN
۲. ئەستوربونى پەردە ناۋپۇشى گورچىلە GN
Membranoproliferative
۳. ئەستوربون و پەقبونى پەردە ناۋپۇشى
گورچىلە Membranous proliferative
Gulomerusclerosis
۴. ھۆى دوۋەمى (لاۋەكى)، لەۋانە:
۱- ھەۋكردن: Infection، ھەۋكردنى جگەرى
قاپرۇسى، ھەۋكردنى قورگ (Strept. throat)
۲- بەكارھىتانی ھەندىك دەرمان: ۋەك (Gold، Pe)
، (ncillamine، Captopril)
۳- شىرپەنجە (Cancer)
۴- ھۆى بۇماۋەيى (Alport disease)
۵- نەخۇشى بەرگى (Immune disease)
۶- نەخۇشىيانەى دىرئخايەنانەى
كەكاردەكاتەسەرزۇرىيەى ئەندامەكانى لەش
ۋەك نەخۇشى شەكرە، دەرەدەگورگ (SLE)

د. داۋود ھەسەن پەمەزان
پىسپۇرى نەخۇشىيەكانى گورچىلە
يەكەى گورچىلەى دەستكرد
نەخۇشخانەى ھەۋلىرى فېركارى

مىزى پىرۇتىناۋى: بىرىتەلە كۆمەلىك نىشانەكەلە نەخۇش
بەدىياردەكەۋىت ۋەك بىۋونى پىرۇتىن لە
مىزىياترلە (۳، ۵g/dl)، داپەزىنى پىژەى پىرۇتىن
لەخۇين، بەرزبۇنەۋەى پىژەى كۆلىستىرۇل ۋەۋەرى
سىانە TG لەخۇين ۋەۋەھائاۋسانى لەش.

ھۆيەكانى

۱- ھۆى سەرەكى (سەرەتايى) Primary
۱. باۋترىنيان لەمنداڭ (گۇرانى كەم لە پەردەى
ناۋپۇشى گورچىلە) Minimal change disease
۲. باۋترىنيان لەگەۋرەكان (گۇرانى تەۋاۋ لە پەردەى

Nephrotic Syndrom

هه روه هاچه ندنا قيركردنه وه يه ك له وانه يه پيويست بكات بوزاني هوي نه خوشيه كه وهك:

• - پشكنيني شه كره:

* پشكنيني (ANA)، (Cryoglobulin)، چاره سه ركردن:

مه به ست له چاره سه ركردن نه وه به نيشانه كاني نه خوشيه كه نه هيل، ريگاله به ردهم ماكه كاني بگريت وهه روه ها به ربه ست بگريت له به ردهم سست بووني گورچيله كان.

چاره سه ركردن نه وه خوشيانه ي كه بوته هوي ميزي پرؤتيناي (Nephrotic Syndrome) وهه نديك جار نه خوشه كه واپيويست دهكات هه مووژياني ده رمان وه ريگريت.

1- چاره سه روكونترولكردن فشاري خوئين كه زورگرنگه، پيويست دهكات فشاري خوئين نه خوشه كه ۱۳۰/۸۰ يان كه مترپيت به هوي به كارهينيان (ACE inhibitor, ARB) ده رمان باشترينيان وهه روه هانهم دووكمه له ده رمانه ريژه ي پرؤتينيش له ميزكه م دهكات وه.

وش-پ-نه-ج-ي (M.M) وهه خوشي (Amyloidosis).

نه خوشي ميزي پرؤتيناي هه مووته مه نيك تووشي ده بيت، له مندا ل زورباوترده بيت له نيوان ته مه ني دوو بو شش سال وهه روه هاكه ميك ريژه ي زياتره نيتروكه له مي.

• - نيشانه كاني:

ئاوساني له ش كه باوترين يانه له وانه يه ده ريكه ويت له ده م وچاوپتي وده ست يان سك. نيشانه يتروكه: ميزي كه فاوي ده بيت، زياد بووني كيشي له ش، كه مبوونه وهه يئاره زووي خواردن، به رزبوونه وهي فشاري خوئين.

• پشكنينه نافيگه يه كان:

1- فه رمانه كاني گورچيله (Blood Urea, S.) (Creatinine).

2- ريژه ي پاكردنه وهي كرياتين له ميز (Creatinine Clearance).

3- ريژه ي Albumin له خوئين.

4- ريژه ي چه وري له خوئين (S. cholestrol).

5- پشكنيني ميز GUE ده رك و تني ريژه يه كي زورله پرؤتين له ميز وهه روه هاچه وري له ميز.

6- پشكنيني شانهي گورچيله (Kidney Biopsy) له وانه يه پيويست بيت.

• ماکه کانی نه خوشیه که:

- ۱- رفق بوونی لوله کانی خوین ونه خوشی دل.
- ۲- خوین مهیین له بۆریه کانی خوین گورچیله.
- ۳- سست بوونی گورچیله کان.
- ۴- هه وکردن له لاش وهک هه وکردنی سیه کان وپه ردهی پریتون.
- ۵- به دخۆراکی
- ۶- که له که بوونی ئاوله لاش (Pulmonary Oedema).

خۆپارستن:

ریگاگرتن له نه خوشیه که ته نها به چاره سه ری ته واوی
 نه نه خوشیه نه ده بیته که ده بیته هوی نه خوشی میزی
 پړۆتیناوی (Nephrotic Syndrome).

۴- کورتیکوستیرۆید وه نه دیک ده رمانیتر که به رگری
 له ش کهم ده که نه وه (Immune Suppressive therapy)
 به کارهینانی نه وه رمانانه ی که پێژه ی چه وری
 له خوین کهم ده که نه وه وهک (statin group)
 که گرنه بۆکه مکردنه وهی مه ترسی نه خوشی دل و
 بۆریه کانی خوین.
 ۴- که مکردنه وهی خوین له چیشته و به کارهینانی
 نه وه رمانانه ی که میزی زۆری پێده کهیت
 (Diuretics) به سووده بۆکه مکردنه وهی ئاوسانی
 له ش نه خوشیه که.

۵- زۆر که مکردنه وهی پړۆتین له خواردن
 له وانه به سوود بیته وه نه دیک به سوود نه بیته.
 واباشتره به پێژه ی مام ناوهندی پړۆتین بخوریت
 بۆنموونه (۱gm/day)

• هه نه دیک ده رمان له وانه به به کارهینتریت له
 نه خوشیه که له وانه به (Vit.D) و ده رمانی شل
 کردنه وهی خوین وهک (Heparin).

Awamedica

Committed to Quality

AwaLodipin 10

Each tablet contains:
Amlodipine Besilate BP equivalent to
Amlodipine 10 mg.
30 tablets.

AwaLodipin 10 belongs to a group of medicines called calcium-channel blockers. It is used for the treatment of high blood pressure, angina and blocked arteries of the heart.

Dosage and administration:

Adults: 1 tablet/day, or as prescribed by your doctor.

AwaTrombin

Each enteric-coated tablet contains:
Aspirin (acetylsalicylic acid) BP 75 mg.
30 tablets.

AwaTrombin is an antiplatelet drug which prevents blood clots particularly in atherosclerosis and angina. It also reduces the risk of heart attacks and strokes in patients with a previous history of these conditions, when taken regularly.

Dosage and administration:

Adults: 1-2 tablets/day, or as prescribed by your doctor.

Awagra

Each film-coated tablet contains:
Sildenafil Citrate equivalent to Sildenafil 100 mg.
4 tablets.

Awagra is used for the treatment of erectile dysfunction in men.

Dosage and administration:

½-1 tablet, one hour before sexual activity. Maximum once daily, or as prescribed by your doctor.

تەسكېوونى خوينبەرى گورچيلە

RENAL ARETERY STENOSIS

ماسولكەكانى دىۋارى مولولولەخوينبەرىكان(كەدىۋارى مولولولەخوينبەرىكان ئەستور دەبىت وتىرى خوينبەرىكەبچوك دەبىتە (STENOSIS). يان بەھۇى مەوكردى دىۋارى مولولولەخوينبەرىكان (VASCULITIS) يان بەھۇى تەقىنىك يان قلىشېك لەدىۋارى مولولولەخوينبەرىكان (ANEURYSM).

*نیشانەكانى:

زۇرجارھىچ نیشانەيەكى نىيە. ئەۋكات دەردەكەۋىت كەكەسەكەتوۋشى توۋشى تەسكېوونى خوينبەرى گورچيلەبوۋەكاتىك پىشكىنى بۇدەكرىت كەتوۋشى نەخۇشى بەرزىۋونەۋى فشارى خوينبەرى گورچيلەكانى يان ئەۋنەخۇشانە گورچيلەكانى باش كارناكات وپىشكىنىيان بۇدەكرىت دەردەچىت كەتوۋشى نەخۇشى تەسكېوونى خوينبەرىكانى گورچيلەبوۋە. پزىشك كاتىك بىرى بۇۋونى ئەم نەخۇشەدەچىت:

۱. فشارى خوينبەرىكەبەدەرمان كۆنترۇل نەكرىت.
۲. فشارى خوينبەرىكەسېك كەتەمەنى لەسى سال كەمترىت يان تەمەنى لەپەنجاسال گەۋرەترىت.
۳. سۇنارىۋكەسېك بىرىت وپەكېك لەگورچيلەكانى بچوك بىت وئەۋىتراسايى بىت.

د. زانا تەۋفىق بالەكى

ماستەر لە نەخۇشىيەكانى مەناۋ و دل

تەسكېوونى خوينبەرى گورچيلەبرىتەلەدىاردەى تەسكېوون يان گىرانى يەكېك يان ھەردووخوينبەرى گورچيلە. ھەرگورچيلەولەپىكاي خوينبەرىكە ھەكەسەلەشاخوينبەرىكەدەردەچىت خوينبەرىكە بۇدەچىت. دل لەيەك خولەكداپىرەلىترخوينبەلەش پالەدەنېت ولەۋېرەخوينبەرىكە (۱ - ۱. ۵) كەدەكاتە ۲۵% نەخۇشەى لەدلەۋەپاللى پىۋەدەنرېت بۇگورچيلەكان دەچىت. گىران يان تەسكېوونى يەك يان ھەردووخوينبەرى گورچيلەدەبىتەھۇى كەمچوونى خوينبەرىكە بۇگورچيلەكان ولە ئەنجامدادروستېوونى گورچيلەكانى لەكىمىكەكارلىكەكانى ناولەش وكرردارى ھۆپمۇنەكان. بەرجەستەبوونى ئەۋگورچيلەكانەلەسەرشىۋەى بەرزىۋونەۋى فشارى خوينبەرىكە توۋشېوون بەخراب كاركردى گورچيلەكان يان نەخۇشى پەككەۋىتى گورچيلەكان.

*ھۆكارەكانى توۋشېوون:

۱. بەھۇى دروستېوونى قەتماغەلەناۋولەسەردىۋارى مولولولەخوينبەرىكان كەزۇرجارھىشېك دەبىت لەرەقېوون وتەسكېوون وپەقېوونى ھەموومولولولەخوينبەرىكانى لەش. ھۆكارەكانى توۋشېوون بەرەقېوونى خوينبەرىكان ۋەك: زۇرېوونى ئاستى چەۋرى ناوخوينبەرىكەۋى فشارى خوينبەرىكە ۋەنەخۇشى شەكرەۋجگەرەكېشان، ھەموۋە ھۆكارەكانەبوونىان ئەگەرى توۋشېوون بەرەقېوونى خوينبەرىكان ۋەتايىبەتى خوينبەرىكانى دل ۋەروەك ئەۋانىش خوينبەرىكانى گورچيلەزىادەدەكات.
۲. بەھۇى نەخۇشەكى زگماكى لەپېكەتەى دىۋارى مولولولەخوينبەرىكان (خراب دروستېوونى

❖ دىيارىكردىن:

چارەسەر كىردى بەرزىبونەۋەى فشارى خوين بەپىدانى
دەرمانى چارەسەر كىردى بەرزىبونەۋەى فشارى خوين
دەبىت. يۆتەسك بوونەۋەكە: نەشتەرگەرى بەكار دىت
بۇقراۋان كىردى دىۋارى مولۇلۇلە خوينبەرەكە. جارى
ۋاھىيە پزىشك بالۇن بۇنەخۇشەكە دەكات.

لەرپىگى يەك لەخوينبەرەكانى لاق، پزىشك
بالۇنەكە دەبات تادەگاتە خوينبەرى گورچىلە و
ئەۋشۈننەى توۋشى تەسكبوونەۋە بوۋە پالەننەت، بۇ
ئەۋەى دىۋارى مولۇلۇلە خوينبەرەكە بىكرىتەۋە تەسكبو
نەۋەكەى نەمىننەت. ھەندىك پزىشك بەنەشتەرگەرى
ئەۋپارچەيەى مولۇلۇلە خوينبەرەى كەتەسك
بوۋەتەۋەلە ناۋچوۋە بەنەشتەرگەرى لىدەكاتەۋە ۋەفرىنى
دەدات. دواتر مولۇلۇلە خوينبەرەكە دەدوۋرپتەۋە.
تۆردەگمەن پزىشك ناچار دەبىت گورچىلەكە بەتەۋاۋى
لابدات ۋەدرىيكات بۇئەۋەى نەخۇشەكە توۋشى
بەرزىبونەۋەى فشارى خوين نەبىتەۋە.

پزىشك زۆركات لەكاتى بىننىنى نەخۇش مەزەندە بۇبوۋى
ئەۋدىاردەيە دەبات. كاتىگ لەپشكىننى زگ لەكاتى
گوڭگرتن بەبىستۆك (سماعه) گوڭبىستى ھەرايەك
دەبىت (bruit) بەتايىبەتى لەسەر شوپنى تەسك
بوونەۋەكە. دەتوانرپت تىشكى رەنگاپرەنگى
موگناتىسى بۇخوينبەرەكانى گورچىلە بىكرىت
ۋەھۆيەۋە شوپنى تەسك بوونەۋەكە دەست نىشان
بىكرىت. ھەروەھائەگە رسۇناربۇنەخۇشەكە بىكرىت
ئەۋاقەبارەى گورچىلەكان دەبىنرپن كەزۇرىيەى كات
بچوۋكن بەھۆى كەم چوۋنى خوين بۇگورچىلەكان.
دەتوانرپت تىشكى رەنگاپرەنگى خوينبەرەكان بىكرىت
بۇدىارى كىردى شوپنى تەسك بوونەۋەكە.

❖ چارەسەر كىردىن:

يەكەم ئامانچ لەچارەسەر كىردى
ئەۋنەخۇشەيەۋەيەكە بەرزىبونەۋەى فشارى خوين
كۆنترۆل بىكرىت و خوين بۇگورچىلەكان بچىت.

ھەۋىدەنەكانى مېزەپۇ لە ئافرەتى دووگان

كاردانەۋەى ھۆپمۇنەكان لەكانى دووگانى
كەدەبىتەھۆى تەمبەلى لوسەماسولكەكانى
پېرەۋەكانى مېز.

۲ - گىران وپالەپەستۇخستەسەربۇرى مېزەھۆى
ۋىلداش وندالداك كەگەۋرەبوونەلەئەنجامداقەتەس
بوونى مېزەلەھەزى گورچىلە.

۳- فشارخستەسەرمېزىلداك بەھۆى ۋىلداك
كەگەۋرەبوونەلەئەنجامداپەستان دەخەنەسەرمېزىلداك.

۴- پەنگ خواردنى مېزەلەئافرەتەنەزۆرتەكەتەمەنيان
بەناۋسالداچوۋەدوۋگانىن (بەھۆى گەۋرەبوونى
قەبارەى مىندالداك وكدانەۋەى ھۆپمۇنەكان). ھەروەھا
پەنگخواردنى مېزەلەكەتەنەش ئەگەرى زۆردەبىت
كەپېشتىرئافرەت گېرورگىرەتەشەبىت

لەپېرەۋەى مېز(ۋەك بەردى
گورچىلە، تەسكېۋونى
دەرگەى بۇرى مېز).

• جۆرەكانى
ھەۋىدەنە
پېرەۋەكانى
مېزەلە ئافرەتى
دوۋگان؟

ھەۋىدەنەكانى
پېرەۋەكانى
مېزچەند جۆرىكى
ھەيەلەۋانەيەمېزى
پېرەۋەكانى بىت ونيشانەى
نەبىت يان توۋشى ھەۋىدەنەمېزىلداك
بىت يان توۋشى ھەۋىدەنە
ھەزى گورچىلەبىت
يان توۋشى ھەۋىدەنە
گورچىلەبىت. ئەۋەى
پېرەۋەكانى بىت كەتەك

د. خاۋەرئەھمەدموستەفا
ماستەرلەنەخۇشەكانى ئافرەتان وندال بوون
پېرەۋەكانى نەخۇشەكانى ئافرەتان وندال بوون
نەخۇشەكانى مېرگەسۆرى گشتى/مېرگەسۆر

سالانەدەيەھاملىۋن كەس لەسەرانسەرى
جېھاندا توۋشى ھەۋىدەنەكانى پېرەۋەكانى مېزەدەن
لەھەموچىن ۋەتەنەكان (مندال وپاۋئافرەت وپېر)
بەلام ئافرەتان زىاترلەپاۋان توۋشى ھەۋىدەنەكانى
پېرەۋەكانى مېزەدەن (التهاب المجارى البولية).
بەتايىبەتى كەتەك لەۋپەرى گەنجىداۋلەتەمەنى
زاۋىزىدان ۋەروەھالەكانى دوۋگانى. ئافرەتان
دەنەۋەندە زىاترلەپاۋان توۋشى ھەۋىدەنەكانى
پېرەۋەكانى مېزەدەن، ھەۋىدەنەۋەدەتوانرەت
ھەۋىدەنەكانى پېرەۋەكانى مېز
بەنەخۇشەكى ئافرەتان دابنرەت.

• ھۆكارى زىاترلەۋىشبوونى
ئافرەتى دوۋگان
بەھەۋىدەنەكانى
پېرەۋەكانى مېز؟

۱- ھۆكارەكەى
دەگەپېتەۋەبۇپەنگخواردنى
مېزەلەپېرەۋەكانى
مېزەلەكانى دوۋگانى
پوۋدەدات. كەدەبىتەھۆى

زىادبوون وندەبوونى مېكروپ و
ناۋەندىكى چاك دەبىت بۇچالەك بوونيان
ۋەئەنجامدا توۋشىبوون بەنەخۇشەكانى
پېرەۋەكانى مېز. ھۆكارى
پەنگخواردنى مېزەلەكانى دوۋگانى
دەگەپېتەۋەبۇخراپ كاركردى
ماسولكەكانى پېرەۋەكانى مېزەفەرمانيان
دەۋرىيىنەلەدەركردنى مېزبۇدەرەۋە.

بەھۆى

۱. چوونی هه وکړدنه که بوناو خوین وټووشبوون به ژه هراویوونی خوین.

۲. دروست بوونی کیم له گورچيله.

۳. له وانه په دایکه که ټووشی ژه هراویوونی دووگیانی بکات، هه رله به رنه وه په هه موکات سهردانی پزیشکی نافره تان ده کریت له کاتی دووگیانی به شپوه په کی پوتینی پشکنینی میزبوبکات که پشکنینیکی ناسانه وپه تایبه تی نه گهرنیشانه کانی هه وکړدنه کانی پټپه وی میزی هه بوو: وهک میزسؤتانه وه وژور میزکردن و... هتد).

• **ماکه کانی هه وکړدنه کانی پټپه وه کانی میزله نافره تی دووگیان؟**

ماکه کان په یوه ندی به دووان ده بیت وپه کیکیان کورپه ونه ویدیکه یان دایکه که په.

۱- ماکه کان له سه رکورپه؟
۱. زوول دایک بوون (که له وانه په کورپه که به ناکامی له دایک بیت).

۲. له وانه په منداله که کاتی له دایک بوونی کیشی له شی که م بیت (IUGR).

۳. کورپه که له کاتی له دایک بوونی گیان له ده ست بدات.

ب- ماکه کان له سه ردایک؟

باسی هه وکړدنه کانی پټپه وی میزده کریت، زوری هی هاوولاتیان پیان بهک نه خو شیه وکه چی له راستید اچه ند نه خو شیه ک ده گریته وه و چاره سه رکردنیشیان جیاوازه وماوه ی چاره سه رکردن له نه خو شیه که وه بویه کیکیتر ده گوریت. هه وکړدنه کانی پټپه وی میزله نافره تی دووگیان نه گهره اتووزوودیاریکراو چاره سه ری زووکرائه وانا سان ده که ویت به لام نه گهردره نگ دیاری بکریت و چاره سه روه رنه گریت، له وانه په ماک له سه رکورپه و دایکه که دروست بکات.

• هه وکردنی میزی پر میکروپ جییه؟

بریتیشیه له بوونی میکروپ له ناومیزبیتنه وهی هیچ نیشانه یه ک دروست بکات. ئە وهه وکردنه نزیکه ی ۵٪ له ئافره تان تووش ده بن. به لām له ئافره تی دووگیان زیاتره و بوونی نه و دیارده یه له ئافره تی دووگیان ئە گه ری ته شه نه کردنی زۆر ده بیته. زۆریه ی کات له کاتی بوونی هه وکردنی میزی پر میکروپ له ئافره تی دووگیان ده بیته چاره سه ربکریته.

• نیشانه کانی رپه وی میزله ئافره تی دووگیان؟

۱- میز زوورانه وه وزۆرمیزکردن وزۆره اتن بۆمیزکردن ویونی ناخۆش له میزدیته.
۲- ئە گه رئا فره ته که چاره سه ری نه کردونه خۆشیه که ی ته شه نه ی کردتووشی هه وکردنی حه وزی گورچیه له بوونه وکات نیشانه یوه ک: به رزبوونه وه ی پله ی گه رمی له ش وتالیه اتن ده بیته وله وانه یه له رزی بیته وه ردووته نکیشی نیش وتازاری هه بیته، تووشی ژانی گورچیه بیته وله وانه یه پشانه وه و بوورانه وه ی هه بیته

• چاره سه ر:

۱- له کاتی بینینی هه رنیشانه یه که هه وکردنه کانی رپه وه کانی میز ده بیته سه ردانی پزشکی تایبه تمه ندی ئا فره تان بکات. پزشکی پشکنینی

میزی بۆده نووسیت (GUE) که پشکنینیکی ئاسانه ویه ماوه یه که که م ده کریته. جاری واهه بووه پزشکی پیویستی به چاندنی میز هیه (زرع البول) بۆدۆزینه وه و دیاریکردنی ئە و دژه زینه ده گییه که دژی به کتریاکه ی بووه ته هۆی هه وکردنه که کار ده کات پیده دۆزیته وه.
۲- کاتیک پزشکی دیاریده کات ئا فره ته که تووشی هه وکردنی حه وزی گورچیه له بوونه واشورنقه ی

بۆده نووسیت ئە وه گرنگه که به گویره ی رینماییه کان ده رمانه کان به کاردیته وچه ندپۆت بۆنووسرا بوونه وه نده رۆژه به کار بین ه وله خۆ وه پامه گره چونکه له وانه یه دوو یاره سه ره ل بداته وه. دوا ی ته واکردنی چاره سه ره که سه ردانی پزشکی بکه ره وه بۆنه وه ی دوو یاره به بینیته وه پشکنینی ترت بۆیکات تابزانیته ته واک چاک بوویته وه.

گورچيله و دووگيانى

دووگيانى باريكى فسله جيبه ونه خوځى نيه چه ندگرانېكى هڅه موني وجهه سته يې به سهرنا فرت دانېت گرن گزړين كار دانه وه فسله جيبه كاني دووگيانى له سهرگورچيله كان، برېتيله:

۱- له ژړكار تيكرېنى هڅه موني كاني دووگيانى، فبارې گورچيله كان به پړزې (سم يان زياترگه وړه تر ده بېت-هوزى گورچيله وكرړك وېژې ميزكشانېان ده بېت جې مېزى فلتا رگراوېه پړزې (۴۰-۶۰٪) زياده ده بېت چېرې شله كان گزړانې به سهر دانيت پړزې خاويند كړنه وه ترشې يږوك Uric acid لږ وه پند ده بېت وېرې ميزتنې شكرله گډل ميز زياده ده بېت به لام ناستې پړزې شكر له ناوخوځين هېچ گزړانكاري به سهر دانايت. ۲- پشكنينه كان- نه ونه ستورويون وگوره بوونه پړه وه كاني ميز ناساييه وېنه خوځى دانانريت. پشكنينې چالاكى گورچيله كان (S. creatinine) كه ميگ كه مده كات كرياتينين له ۸ mg/dl، ويوريله ۱۳ mg/dl ده بېت پړزې بېكار يونا له خوځين (۴-۵ meq/l) كه منترله وه پېشې دووگيانى هره هار پړزې خوځى سډيوم له ناوخوځين به پړې (۵ meq/l) كه منترده بېت له پړزې كه پېش دووگيانى پړزې خوځى ترشې يورېك له ناوخوځين كه م ده بېت وه بډ (۴-۶ mg/l) پړزې له ناو ۲۴ ساعات ميز نزيكه (۲۰ gm) ويانا فرت كه نه خوځى شكره پشې نه بېت.

ژهراو بېوونى دووگيانى Preeclampsia-eclampsia (toxemia of pregnancy)

نهم نه خوځيه به تېواوې به لام به تاييه تانه خوځى شونا فرت تانه كه يه كه م زگيانه و دووگيان به توبه ركانېان ژهراو بېوون دووگيانى (Preeclampsia) برېتيله ديارده ي بوني.

۱- به رزېوونه وه فشارى خوځين.

۲- ميزى پروټيناوې بوني پړونين له ميز (Proteinuria).

۳- نه ستورويون وپه نمان (Edema).

۴- جار جارش به تاييه تى له كاتى تووندى، كه م خوځينې به هڅى تېكشكانى خړوكه سوره كان (Microangiopathic H. Anaemia) ده بېت كه ده بېت هڅى تېكشكان وخرپ كار كړدى مولولو خوځينې ركان گرن گزړين نيشانه ش برېتيله گه م كړدى فشارى خوځين، نه م ش به هڅى ه سته وړى مولولو خوځينې ركان بډرزيوونى مولولو خوځينې ركان، وهك (Catecholamine) فشارى خوځين چه ند خوځيندنه وه يه كى ده بېت به لام فشارى خوځينې به رزيو (۶-۷) كاتر ميزيه كسره ونه خوځيه ديارده كات. نه گره ديارده يه دايكه كه گه شكى بډهات له خوځو، نه وكات ده ووترت: دايكه كه توشى ژهراو بېوونى نه و او (Eclampsia) بېوه، پشكنين:

پشكنينى گورچيله به تاييه تى نه گره سيري شانه يه كى گورچيله بكي كه ده بېت هڅى زياد بوني رووكه شانه ي كړوكى گورچيله كان له گډل ه لئاوسانى خانه كاني رووكه شانه كان به لام ژماره ي خانه كان زيادنا كات، له وانه يه بډشايى بكي وېته نيوانيان.

نېشانه كان:

يه كه م نيشانه له وانه يه ساده يان توونديت هاتنى نافر تېكى دووگيان كه يه كه م دووگيانېه تى وفشارى خوځينې به رزه مانگه كاني كوتايى دووگيانېه يه تى نه وه نه گره توشو بوني به وديارده يه زياده كات، نه گره وديارده يه چاره سهر كرا نه او وړده وړده تيرده بېت. دايكه كه توشى گه شكه ده بېت، له وانه يه توشى په ككه وتنى له ناكاوې گورچيله ومردن بېت.

چاره سهر كړدن: به نووندى نه خوځ له نه خوځ شانه وچه وانه وه نه خوځه كه ويارمه تيدانى له دايك بوني كورپه كى به تاييه تى نه گره رماوې خوى ته واو كړد بېو له گډل دانى دهرمانى وهك (Magnesium Sulfate) بډنه وه نه وهك دايكه كه توشى گه شكه بېت به نه سپايى هېنانه خواره وه فشارى خوځين بډرزيو (۱۰۵ mg/l-۱۵۰) به لام ده بېت ناگادارى نه وه بېت نه وده رمانانه نه ده يت به دايكه كه كه كاردانه وه لاره كى له سهر كزپه كه دروست بكات، وهك نه وده رمانانه ي كه ميزى ژړپنده كات (Diuretis).

سهر چاره:

۱- Davidson's Principles & practice of medicine، ۲۰۱۰.

۲- Medicine، ۱۹۹۷.

نەخۇشەكانى دىل ونەخۇشەكانى گورچىلە

د. ئازاد مەنتەك

پىسپۇرى نەخۇشەكانى دىل

دىل ونەخۇشەكانى گورچىلەبەۋەبەكەن كەبرىتىن لەدوۋجىمكەترىسناكە. توشىبون بەنەخۇشەكانى دىل مەترىسى توشىبون بەنەخۇشەدرىزخايەنەكانى گورچىلەزىاددەكات. بۆنمۇنە: لىكۆلىنەۋەك لەم دوايىبەدادەرىخستوۋەكەلە۱۲۸۲۶كەس كەنەخۇشى دىلىان ھەبۇلەۋانە۵۴٪مەترىسى نەخۇشى گورچىلەيان ھەبۇ. ھەرلەبەرئەۋەبۇپاراستنى گورچىلەكان دەبىت ھەنگاۋەكانىخۇپاراستنلەنەخۇشەكانىدىلپىادەبىرئىت. لەگەل ئەۋەى زۆربەى پزىشكان ئەۋەيان لاپوون بو: كەنەخۇشەكانى دىل مۇۋ توشى مەترىسى توشىبون بەنەخۇشەكانى گورچىلەدەكات بەلام ئەۋەيشيان بۇپوون بوۋەكەبەپىچەۋانەش راست. كەۋاتەنەخۇشەكانى گورچىلەھۆكارىكى مەترىسىدارەبۇتوشىبون بەنەخۇشەكانى دىل ومولۇلەخوئىنبەرەكان وتۆرەى دىل ۋەكەكتىنى دىل. لەگەل خراپ كاركردن وتىكچوونى گورچىلەكان مەترىسى نەخۇشەكانى دىل زىاددەبىت. بەگوپىرەى دىراسەيەكى ھۆلەندى دەرەكتوۋە: كەھەرەكمەردنىك لەپادەى دەلاندن لەتوۋرەگەكانى گورچىلە (GFR) نەگەرى توشىبون بەتۆرەى دىل بەپىژەى۲۲٪زىاددەكات بەلام نەگەركەسەكەلەناكاۋرپادەى دەلاندن لەتورگەكانى گورچىلە (GFR) كەم بىكات لەۋانەيەبىبىتەھۆى مردن بەھۆى نەخۇشەكانى دىل. نىشانەيەكتىرى نەخۇشەكانى گورچىلەبىرىتەلەبوونى پىرۆتىن لەمىز. ئەۋەش نىشانەيەكى گىرنگى نەخۇشەكانى دىل. ھەتائەگەرھاتوۋبەپىژەيەكى كەم پىرۆتىن لەمىزھەبىت مەترىسى زۆرەبۇتوشىبون بەنەخۇشەكانى دىل ۋەھەرچەندىپىرۆتىن لەمىزئۆربىت مەترىسى نەخۇشەكانى دىل زىاددەبىت. ئەمەش پەنگ بىت بەھۆى كاردانەۋەى نەخۇشەكانى

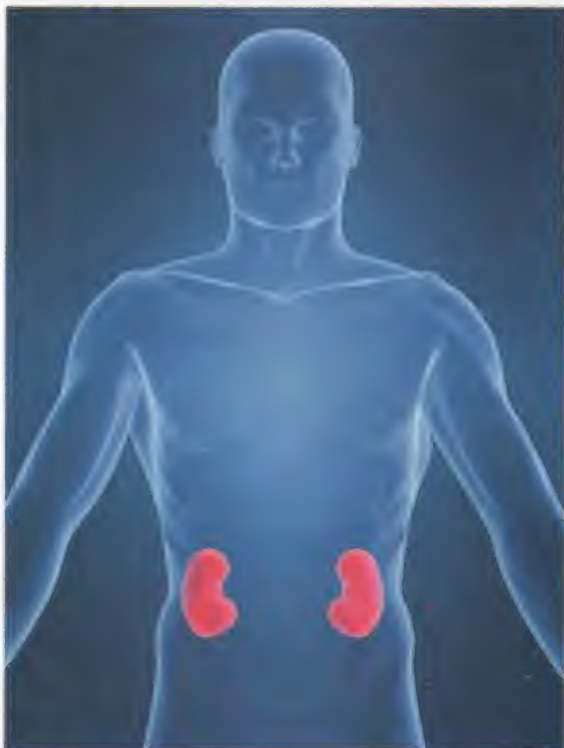
لەگەل ئەۋەى گورچىلەۋدىل فەرمانيان لەگەل يەكتىرى جىاۋازەۋەھەرەكەيان ئەندامىكى دوۋكۆنەندامى جىاۋازن بەلام لىكۆلىنەۋەكان دەريان خستوۋەكەپەيوەندى بىتەۋوراستەۋخۇيانبەيەكتىرىۋەھەيە ھەركاتىك يەكتىكان نەخۇش بىكەۋىت ئەۋامەترىسى نەخۇش كەۋتنى ئەۋىترىان زىاددەكات. ھەرئەمەش ۋاى لەھەندىك لەپزىشكان كىردوۋەكە: ۋەسفى

نەخۇشەكانى

- ج. ھەۋكردنەكانى كۆنەندامى مېز.
ت. بوۋنى پەككەۋتنى لەناكاۋى گورچىلەلەكۆندا.
۴- نەخۇشىەكانى لەش:
ا. ھەۋكردن.
ب. شېرپەنجە.
ج. نەخۇشىەكانى بەرگى لەش.
۵- ھۆكارىتر:
ا. نەخۇشىەكانى پدوۋ.
ب. ھەندىك دەرمان وژەھر.
ج. زىادبوۋنى ئاستى پېژەۋى كۆلىستىرۇل وچەۋرى لەناۋخوئندا.
ت. قەلەۋى ۋەتايىبەتى ئەۋانەۋى ھوورگنن.
۵. جگەرەكېشان.

سەرچاۋە: بەدەستكارىيەۋە، لەپاپۇرتى زانكۆى كامبرىدج، كانوۋنى يەكەمى ۲۰۱۰ز.

گورچىلەلەسەرپەرگى لەش بېت ۋەتواناۋى لەش لەپارېزگارېكردى لەبارى تەندروستى لەش كەم دەبېت ۋېئى ھېزدەبېت ۋەفرمانەكانى لەش بەتەۋاۋى جېبەجئ ناكات ئەمەش دەبېتەھۆى ماندوۋكردى دل. زۆركات مرؤف گورچىلەكانى بەدوۋنەندامى بچووك دېتەبەرچاۋكەفرمانىان دەركردىنى پاشماۋەكانەلەپىگائى مېزكردىن بەلام فرمانى گورچىلەكان لەمەزىاترە: گورچىلەكان پۆلى گرنگيان ھەيەلەپىكخستنى كارى مولولولەخوئەكان ۋرېكبوۋن ۋجېگېربوۋنى فشارى خوئىن ۋدروست بوۋنى خۇپكەسۆرەكانى خوئىن ۋدروست بوۋنى قىتامىن (D) ۋدەستكەۋتنى كالىسىيۆم.
نەخۇشىەباۋەكانى گورچىلەدەبېتەھۆى: كەم خوئىنى، بەرزبوۋنەۋەى فشارى خوئىن، نەخۇشى ئېسقائەكان، نەخۇشىەكانى دل ۋزوومىردن. نەخۇشىەكانى گورچىلەچارەسەركردىنىان ئاسانەتەنانت ئەۋانەۋى توۋشى پەككەۋتنى گورچىلە بوۋنەدەتۋانرېت بەشوۋشتنى گورچىلەيان گورچىنى گورچىلەۋچاندنى يەككىكى نوئى ژيانى توۋشبوۋەكەرزگارېكرېت. بەلام لەھەموو ئەۋانە گرېنگتر برېتې لە پىادەكردى ھەنگاۋەكانى خۇپاراستن، بەچەندىرېنمايىبەكى سادەۋېچووك گورچىلەكانت لەنەخۇش كەۋتن دەپارېزىت.

*ھۆكارەكانى مەترسى توشبوۋن بەنەخۇشىەدرېژخايەنەكانى گورچىلەزىاددەكەن؟

- ۱- ھۆكارى دېمۆگرافى:
ا. بەناۋسال كەۋتن ۋپېربوۋن.
ب. ئەۋخانەۋادائەۋى كەنخۇشىەدرېژخايەنەكانى گورچىلەيان تېدازۆرە.
ج. نەبوۋنى ۋنەخوئندەۋارى.
۲- ھۆكارى سەرەكى:
ا. بەرزبوۋنەۋەى فشارى خوئىن.
ب. نەخۇشى شەكرە.
۳- نەخۇشىەكانى پېژەۋەكانى مېز:
ا. ئەستوۋرېبوۋنى پېۋستات.
ب. بەردەكانى گورچىلەكان.

Awamedica

Committed to Quality

Mebeverine Awa

Each film-coated tablet contains:
Mebeverine Hydrochloride BP 135 mg.
30 tablets.

Mebeverine Awa is an antispasmodic drug used for the treatment of irritable bowel syndrome (IBS), chronic irritable colon, spastic constipation, mucous colitis and spastic colitis.

Dosage and administration:

Swallow the tablets whole with water.

Adults and children over 10 years:

1 tablet 3 times/day, or as prescribed by your doctor.

AwaLibrin

Each film-coated tablet contains:
Chlordiazepoxide BP 5 mg and Clidinium Bromide USP 2.5 mg.
30 tablets.

AwaLibrin helps to reduce anxiety and relieves stomach spasms and intestinal cramps. It is also used to treat ulcers and irritable bowel syndrome.

Dosage and administration:

Adults and children 12 years and older: 1-2 tablets, 3-4 times a day. Take your medicine ½-1 hour before meals and at bedtime. Or as prescribed by your doctor.

Omeprazole Awa 20

Omeprazole Awa is used for the treatment of ulcers in the stomach and in the upper part of intestine, to relieve and prevent the repeat cases of heartburn, acid reflux disease and Zollinger-Ellison syndrome.

Dosage and administration:

Swallow your capsule whole with a glass of water, do not chew or crush them.

Adults: 1-2 capsules/day, or as prescribed by your doctor.

Each capsule contains:
Omeprazole enteric coated pellets
equivalent to Omeprazole 20 mg.
14 capsules.

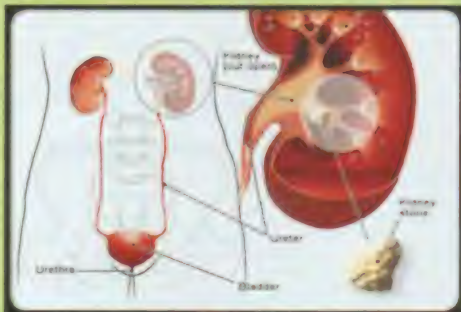
بەردى گورچىلە

نەخۇشى بە وىنە:

بەردى گورچىلە پىكىدېت لەخوئى وکانزاکانى ناومىزکە بەيەكە وەدە نووسىت وەدە تۆپەلىك لەناومىز. كەخپىونە وەيان لەگورچىلە دەين يان لەھەرشوئىكى پىرە وەكانى مىز. قەبارە يان جىاوازە ولە وانە يەھەندور دىلۆكە بن ھەندەى ووردىلەكانى خۇريان ھەندەى قەلىسكەكى يان گەورە بن ھەندەى تۆپۆكەكى گچكە. بەردى گورچىلە يەككە لەھۆكارە سەرەكپەكانى بوونى خوئىن لەمىزدا وازەزگ يان ژان لەتەنكىشەكان وناوگەران. يەك لەھەرىست كەس بەدرىژالى ژيانى تووشى بەردى گورچىلە دەبن. پىاوان بەرپىژەى (۱۲٪) وئافەرەتان بەرپىژەى (۵٪) تووشى بەردى گورچىلە دەبن.

ھۆكارەكانى تووشىبون بە بەردى گورچىلە؟

بەردى گورچىلە ئەوكانتەندروست دەبىت كەناھوسەنگى دەكە وىتەنىوان رىژەى ناو،خوئى،توخم وکانزاکان لەناومىزدا. ھەرەھامادەكانى وەك خوئى ترشى يورىك وترشى ئەمىنى وسىستىن كەدەتوانن بەرددروست بکەن. ووشك بوونە وەوگەم خواردنە وەى ناووشلەمەنى،قۇرماندووبوون وناونە خواردنە وەترسى تووشىبون بەيەرد زىاددەكات. بەردى گورچىلە لەوانە يەھۆكارەكەى نەخۇشىەكىترىت يان ھۆكارى بۆمارەىى بىت.

كىن ئەوانەى مەترسى تووشىبونىان بە بەردى گورچىلە ھەيە؟

لەوويلايەتەيەكگرتوۋەكانى ئەمىركاھەندىك كەس بەين ئەوۋەى ھۆكارەكەى بزانرىت لەوائىترىزىاترتووشى بەردى گورچىلە دەبن. لەم دوايىەداژمارەى ئەوانەى بەردى گورچىلە يان ھەيەروولە زىادبوونە بەتايىبەتى لەم سى سالەى دوايىدا. لەسالانى ھەفتاكانداتەنيا (۸.۳٪) ھاوالاتيان بەردى گورچىلە يان ھەبوو يەلەم ئەورپىژەيەلەكۇتايى ھەشتاكان وسەرەتاي ئەوۋەدەكانى سەدەى پابردووبەرزىبۆۋە (۵.۲٪). لەئەمەرىكاسى پىستەكان زىاترلەپەش پىستەكان تووشى بەردى گورچىلە دەبن. بەزۇرىش لەپىاوان دەبىت. دواى ئەوۋەى پىاۋەكان بەناوچل سالى كەوتن ئەگەرى بوونى بەردى گورچىلە يان دەبىت ۋەتەتەھەفتاكانى تەمەنيان ئەوئەگەرەيان ھەردەبىت. ھەرچى ئافەرەتان ئەوالەپەنجاكانى تەمەنيان ئەوئەگەرەيان قۇردەبىت.

نېشانەكانى بەردى گورچىلە

كاتىك بەرلە ناوگورچىلە يە زۆرىي كات بىن نېشانە يە بەلام كاتىك بەردەكە لە گورچىلە ھەردە قەنىت و بەرە و بۆرى مېزدە پروات ئەوازانىكى لە ناكاو وتوندى دوست دەكات. نە خۆشەكە مەجمانى نىيە ھەوار دەكات وخۆھەلگىپو ھەركىپ دەكات. ژانەكەي لە پىشتى يان لە تەنكىشەكانى يان لە ناوگە رانى يان لە زىكى. خوين لە مېزدادە بېت. ھەنەگە رەگەل بەردەكە ھەركىپ ھەبوونە خۆشەكە مېز زور ھەنە و زۆرى مېز كىرەن و تاولە زى دەبېت.

دىارىكىردنى بەردى گورچىلە

بەردى گورچىلە زۆرىي جارئە و كاتانە دىارىدە كرىت كە ژان دوست دەكات. ژاننىكى لە ناكاو وتوندى ھەوار دەكات كە سەكە ھەرىچىت بۆيەكەي فرىاكە وتەن. پىشكىنى پىويست دەكات لە ھەنە پىشكىنى مېزوتىشكى ئىكس و سۆنار ھەندىك جار پىشكىنى خوين بۆزىنى پىژەي خويەكان لە ناو خويندا.

چارەسەركردنى بەردى گورچىلە

ئەگەر دىارى پىشكىن دەرىچە ھەرىت ھەيە. بەردەكەت بىچوگە پىزىشكى چارەسەركەردە رمانى ژان لاپەرت بۆدە نووسىت، ئامۇژگارەت دەكات كە بىرى زۆرلە ئاوشلە مەنى بخۆيتە ھەنە ھەي زۆرى مېز كەيت چۈنكە لە ھەنە بەردەكە لە خۆ ھەرىت بەدەت. پۇژانە ھەشت تادە بەرداخ ئاوخۆ ھەرىتە بەردى گورچىلە بىچوگە بېت ئە ھەنەگەرى فرىدانى زۆرىدە بېت. ئەگەر بەردەكە لە (mm) ۵ واتە (inch ۵/۱) بىچوگە كىرە ۹۰٪ لە ھەنە بەردەكە ھەرىت بەدەت. بەلام ئەگەر لە نىوان (mm ۵ - ۱۰) بىچوگە ۵۰٪ لە ھەنە ھەرىت بەدەت.

دەرمان

چەنددەرمانىك ھەن كەپارمەتى فېرېدانى بەردلەگورچىلەدەدەن. ئەودەرمانانەدەبنەھۆى خاويونەھۆى دىوارى بۆرى مىزوفراوان بوونى ولەئەنجامدارپۇشتىنى بەردەكەفېرېدانى. كاردانەھۆى لاۋەكى زۆركەمە (سەرئىشان وگىژىيون)، دەرمانىترىش ھەن بەكاردىت بۇخۇپاراستن بۇدروست نەبوونى بەرد.

شكانى بەردبەتېشك

يەككەلەكردارەباۋەكانى شكاندىنى بەردلەگورچىلە (ESWL) كەبەبەكارمەئىنانى شەپۆلى تېشك بەردى گورچىلەپارچەپارچەدەكرىت بۇپارچەى بچوكترووداترئاسان فېرېدانى بۇ دەرەھە. كاردانەھۆى لاۋەكى برىتتەلەخوئىن مىزىن وژان.

پى بىنى بۆرى مىز (Ureteroscopy)

كاتىك بەردلەگورچىلەدەرھات ولەمىزىلدان نىك كەوت ئەۋكات پى بىنى بۆرى مىزىكەدەبۆرىكەى گچكۆلەبەرتكاي مىزەپۇبۇشوتىنى بەردەكەدەبردىت،قەپى لە بەردەكەدەدات وبەردەكەدەدەھىترىت.ئەگەربەردى گورچىلەزۆركەۋرەبووپىتوبىست بەنەشتەرگەرى دەكات بۇدەرھىنانى.

خۇپاراستن

ھەركاتىك بەردى گورچىلەدەرھات پىشك بەردەكەبۇپشكنىن دەنئىرىت،تابزانىت بەردەكەلەچى پىكھاتوۋە. نىكەى ۸۰٪بەردەكانى گورچىلەكالىسىۋم پىكەت،ئەۋانتر لەيورىك ئەسیدوستروفاين وسىستىن. ھەركەپىكھاتەى بەردەكەزانرا خۇپاراستن ئاسان دەكەۋىت.

Awamedica

Committed to Quality

Meloxicam Awa 7.5

Each tablet contains:
Meloxicam BP 7.5 mg.
20 tablets.

Meloxicam Awa 7.5 is an NSAID used to reduce pain, stiffness and inflammation. It relieves the symptoms of rheumatoid arthritis, ankylosing spondylitis and acute episodes of osteoarthritis.

Dosage and administration:

Adults and children 12 years and older:
1-2 tablet/day with food, or as prescribed by your doctor.

Meloxicam Awa 15

Each tablet contains:
Meloxicam BP 15 mg.
20 tablets.

Meloxicam Awa 15 is an NSAID used to reduce pain, stiffness and inflammation. It relieves the symptoms of rheumatoid arthritis, ankylosing spondylitis and acute episodes of osteoarthritis.

Dosage and administration:

Adults and children 12 years and older:
½-1 tablet/day with food, or as prescribed by your doctor.

Mefenamic Awa

Each capsule contains:
Mefenamic acid BP 250 mg.
20 capsules.

Mefenamic Awa is a non-steroidal anti-inflammatory drug (NSAID) with analgesic effect. It is used to treat arthritis, headache, toothache, muscle pain, menstrual pain and to reduce excessive menstrual bleeding.

Dosage and administration:

Swallow your capsules whole with a glass of water, with or after a meal.

Adults: 2 capsules, 3 times a day, or as prescribed by your doctor.

Diclofenac-SR 100

Each film-coated sustained release tablet contains:
Diclofenac Sodium BP 100 mg.
20 tablets.

Diclofenac-SR Awa is a non-steroidal anti-inflammatory drug (NSAID) used to treat pain, reduce swelling and ease inflammation.

Dosage and administration:

Swallow the tablets whole with a glass of water, do not crush or chew.

Adults: 1 tablet/day, or as prescribed by your doctor.

هه وکړنه کانی پړپړه وه کانی میزله مندالان

Urinary Tract Infection

به سهرپه رشتی د زاهیر تاهیر گهردی
پسپوړی نه خوشییه کانی مندالان
بورد (دکتورا) له نه خوشییه کانی مندالان

وانه بیت، له وانه یه ماکي ترسناک له سهرگورچيله
مندال که دروست بکات.

* جوړه کانی هه وکړنه کانی پړپړه وه کانی میز:

۱- هه وکړنه کانی پړپړه وه کانی سهره وه (هه وکړنه
گورچيله کان، Upper U. T. I) نه مه زور که له مندالان
ده بېنریت، به لام نه گهر دروست بووترسناکی زوره.

۲- هه وکړنه کانی پړپړه وه کانی خواره وه (هه وکړنه کانی
میزدوومیزه پړ): نه مه زور تریلاوه.

* هوکاره کانی یارمه تی تووشبوون به هه وکړنه کانی
پړپړه وه کانی میزده ده:

۱- میز تیزان له میز لدان به هو ی پاگرتنی میز. چ
به هو ی نه خوشییه کی زگماکی بیت یان نارپکی له میز کردن
بیت وکاتیک مندال که میزی دیت میزناکات وپایده گریت
یان به هو ی نارپه وانی (الامساک) بیت که ده بیت هه هو ی
فشار خسته سهر میز دپه هو ی ریخوله نه ستووره (قؤلون)
وله نه جامد امیز تیزان وقه تیس بوونی میزله میزدو.

۲- زوره کارهینانی دزه زینده گی کان

• • • الحیویه واسعه.

هه وکړنه کانی پړپړه وه کانی میز به یه کیک له باووترین
نه خوشییه کانی مندالان داده نریت. مندالان له سالی
یه که می ته مه نیان کوپان زیاترله کچان تووشی
نه ونه خوشییه ده بن، به لام دواترله ته مه نی پینچ
سالی گورپانکاری به سهر پړپړه ی تووشبوون دادیت
وده بیت به ریژه ی ۱۸٪ له کچان وریژه ی ۲-۶٪ له کوپان.
نه مه ش بؤکورتنی دهرچه ی میزه پوله کچان
به به راووردله گل کوپان ده که ریته وه ونزیکي دهرچه ی
میزه پوله کؤم وله نه جامد انا سانکاری بؤگواستنه وه ی
به کتريابؤد دهرچه ی میزودواتر یو میز لدان وتووشبوون
به هه وکړنه کانی پړپړه وه کانی میز. ده بیت
نه ونه خوشییه له مندالان زورگرنگی پی بدریت
وچاره سهری ته وای بؤبکریت به تاییه تی له و مندالان ی
که ته مه نیان له شه ش سال که متره چونکه نه که ر

مندال بەسپىنە ۋە كۆمى بۆگە روگونى، واتە لە پىشتە ۋە بۆيىشە ۋە كەدە بىتە ھۆى گواستە ۋە بە كترىا لە پىشتە ۋە (لە كۆمە ۋە) بۆ كوونى ميزومىزە پۆ.

* نىشانە كان:

- ۱- ھە وكردە كانى پىرە ۋە كانى سەر ۋە ۋە ميز:
 ۱. زگ وتە نكىش ئىشان وژان كردن.
 ۲. بە رزبونە ۋە پلەى گەرمى لەش وتالپھاتن.
 ۳. رشانە ۋە وبورانە ۋە.
 ۴. ناۋە ناۋە تووشىبون بە ناپە ۋانى.
- تۆرجار ھە وكردە كانى رپە ۋە كانى ميزلە مندالان دىيارى ناكىرىت. پىژەى دىيارى كىردنى نىزىكەى ۲۰٪ يەنە مەش بە ھۆى نادىيارى نىشانەك انىەتى، كەلە ۋانە يە: نە بوونى ئارەزووى خۇراك ۋە دابە زىنى كىشى لەش ۋاپاپى ۋە ھاروھاجى يان زووتوپە بوون بىت.

- ب- ھە وكردە كانى پىرە ۋە كانى خوارە ۋە ميز:
 ۱. ميز سۆتانە ۋە و ميز زورانە ۋە (لە گەل ميز كردن دەگىرىت يان ھاورى ناۋە رانى خۆى دەكانن).
 ۲. ميزبە خۇدا كردن ۋە پىمىزى لە پۆزدا.
 ۳. شە و ميزلە بىنە خۆى دەكانن.
 ۴. زۆرچوون بۆمىز كردن.
 ۵. بىنى زگى دەپە شىت.
 ۶. بۆگەنى بوون ۋە گۆرپانى بۆنى ميزەكەى.
 ۷. تالپھاتن ۋە رزبونە ۋە پلەى گەرمى لەش بەبى ھۆيەكى ديار.

دەبىت پەچاۋى ھەموپنە مازانستىە كانى دىيارى كىردنى ئەم نەخۇشىە بىكرىت لە مندالان، ھەمو ھەنگاۋە كان يەك بە يەك بىكرىت: نە وىش بەپىشكىننى ميزوچاندنى ميز (مزرعە البول) بۆزانىنى ھۆكارى ھە وكردەكەى ۋە دىتە ۋە بە كترىاي ھۆى ھە وكردەكە ۋە پىدانى چارەسەرى تايىبەت بە ۋە كترىايە. ميزلە مندالى مەلۇتكە لە پىگاي كىسىكى پلاستىكى

- ۳- لەبە رىكردنى دەرىپى قوتەى تەسك و تىرىسك.
- ۴- جوان خاۋىن نە كىردە ۋە مندال: بۆنمۇنە گۆرپىنى ھە فازەى مندال ۋە خاۋىن كىردە ۋە قوونى

خاویڻ ڪهله زۆريه ى تاقىگه ڪان هه به خرده ڪريته وه .
هه رچى مندالى به ته مهنترن نه واقوڊى خاويڻ
هه به ڪارديت .

دهيٽ منداله ڪه دايكى له گهل دايٽ ويه ڪه م قه
تره ميز بخريته ناوقوڊيه ڪ، دواتر ميزه ڪه ى
وناوه ندى ميزه ڪه ى بخريته ناوقوڊيه ڪه يتروبنيريٽ
بوتاقىگه .

چاره سه:

۱- پزيشكى پسپوردهيٽ چاره سه ى پيويست
بدات به منداله ڪهت وله خوراوله تورپنگه ڪانى
ناوڪولانان دهرمان وهرمه گره . پزيشڪ
به گويره ى دهرنه نجامى پشڪننى ميزه ڪه وچاندنى
ميزه ڪه (مزرعه البول) دهرمانى بۆده نووسيت .
دهيٽ ته واوگوپرايه لى چه نديٽى وچونيه تي پيدانى
دهرمانه ڪه بيت ڪه پزيشڪ بۆى ديارى ڪردوى .
نه ڪه ى له خووه دهرمانه ڪه رابگريت . ماوه ڪه ى

ته واوده رمانه ڪه بده به منداله ڪه .

۲. دواى ته واوبوونى دهرمانه ڪه: سهردانى پزيشكى
تايه ته ندبكه وه بۆدلنيا بوون له چاره سه رڪردنى
ته واوى منداله ڪهت .

۳. ناووشله مهنى زۆريده به منداله ڪهت .

خوپاراستن:

۱- دهرپيقووته ويچامه ى منداله ڪهت ته سڪ
وتريسڪ نه بيت .

۲- فيرى گوپينى حه فازه به ريگاي ته ندروستى
به، نه گهرنه ته ده زانى بپرسه .

۳- زۆرله گهرماو ڪه فى بۆشووشتنى منداله ڪهت
به ڪارمه هيته .

۴- نه گهرمنداله ڪهت زۆرناره وانى (الامساك) ى
هه بوو، دريغى مه ڪه له چاره سه رڪردنى .

۵- دايڪان: منداله ڪاننان فيريگه ڪه چۆن
به ريگايه ڪى زانستيانه وخاويڻ، چۆن دواى ميزگردن
ويپسايى ڪردن خوخوايڻ بڪه نه وه .

۶- ناموژگارى منداله ڪاننان بڪه
ڪهله خوراميزپانه گرن .

کاسیته ری شوشتنی گورچیله ی کاتی

- د. دلشاد عه بدوولړه حمان
- پسپوړی نه خوځشییه کانی گورچیله و شوردنی گورچیله
یه که ی گورچیله ی ده سترکد
نه خوځشانه ی هه ولیری فیرکاری/هه ولیر
- له بهر ژوری نه ونه خوځشانه ی که پتویستیان به شووشتنی
گورچیله ی خیراهه یه له بهر درنگ گه یشتنیان بویه که ی
گورچیله ودیتنی له لایه ی پزیشکی پسپوړی گورچیله جاچ
نه خوځشی په ککه وتنی گورچیله ی دريځایه ی یان
نه خوځشی په ککه وتنی گورچیله ی کاتی بیت به کارهینانی
کاسیته ری شووشتنی گورچیله ی کاتی (هیموډایلیزهر
کاسیته) ژورگرنگه بۆده سته به رکردنی پیره وی شووشتنی
گورچیله له رنگه ی خوین له ونه خوځشانه ی که هیچ پیره ویکي
خوینیتریان نیه بۆهیموډایلیزهر، به لام به کارهینانی نه م
کاسیته ره هندی گرفتنی هه په وهک تووشیوون به هه وکردن
یان هندی گرفتنی میکانیکی وهک گیرانی کاسیته ر.
- گرنګترین گرفته کانی کاسیته ری کاتی هیموډایلیزهر:
نه م گرفته نه ده کرین به دووبه ش:
به شی به که م/ گرفتنی دانانی کاسیته ره که که بریتیه له:
۱- خوین به ربوون (bleeding).
۲- بریندار کردنی خوین به ره کان (arterial injury).
۳- خوین تیز زانی ژیر
پست (هماتوما «hematoma»).
- ۴- نه دوزینه وهی پیره وهی خویننه تر (failure to get vascular access).
به شی دووم/ گرفته کانی مانه وهی کاسیته ره که له ناو
خویننه تر ره که که بریتیه له:
۱- تووشیوونی خوین به به کتریاله پیگی
کاسیته ره که (catheter related sepsis).
۲- تووشیوونی شوینی دهره وهی کاسیته ر (catheter ex. site infection).

هۆکاره کانی پتویستی کاسیته ره که وهک پیره ویکي
کاتی بۆهیموډایلیزهر:

- ۱- نه خوځشی په ککه وتنی گورچیله ی دريځایه ی.
- ۲- نه خوځشی په ککه وتنی گورچیله ی کاتی.
- ۳- نه و نه خوځشانه ی پتویستیان به گوپینی پلازما ی
خوین هه یه (plasmapheresis).

شوینی دانانی کاسیته ری کاتی هیموډایلیزهر:

- ۱- خویننه تر ی مل (Internal jugular vein).
- ۲- خویننه تر ی ژیرچه له مه (Subclavian vein).
- ۳- خویننه تر ی پان (Femoral vein).
- ۴- که له که خویننه تر ی خوارو (Inferior vena cava)
که له هندی سته تر ی پیشکه و تووداده نری.

(Double Lumen Catheter Kit)

وینه ی پیکهاته ی کاسیته ری دووبوړی

۳- وہ ٹم نہ خوشانہی پہککوتنی گورچیلہی کاتیان
ہہیہیان چادہبنہوہوپوستان بہم کاسیتہرہنامپتی
وہیان بہرہوپہککوتنی گورچیلہی دریژخایہن دہچن۔

لہہرزوری تووشبوونی خوینی بہہکتریالہپگی
کاسیتہرہکہلہگل تووشبوونی شوینی دہرہوہی
کاسیتہرہکہ چاندنی سہری کاسیتہرہکہلہگل
سوایی وەرگیراولہشوینی دہرہوہی
کاسیتہرہکہ بہکار دہہینن بۆ زانیی جوری بہکتریای
تووشبووکہلہزوریہی توژیئہوہکان ستافیلوکوکس
توریہس (Staphylococcus auras) لہگل
(Staphylococcus. epidermidis)
ستافیلوکوکس نیپیریمیدیس واتاہکتریای گرام
پۆزہتیقہکانہک زوریہی ہوکاری تووشبووہکانن نزیکہی
لہ (۷۸٪) کہلہپگی پیستہوہدہگوازرتیہوہ (نہم
جۆرہبہکتریانہوہک هاوژیان لہسہر پیستہوہن (skin
(commensally) وہبہکتریای گرام
نیگہتیقہنزیکہی لہ (۱۲٪) تووشبووہکان، وہ نہوانیتر
بہکتریای جۆراوجۆروتیکہلن۔

۳- خون مہینی ناوکاسیتہرہکہ (catheter thrombosis)۔

۴- نووشتانہوہی کاسیتہر (گیرانی میکانیکی)
(catheter kicking «mechanical» obstruction)۔

ہۆکارہکانی دہرہینانی کاسیتہرلہونہخوشانہی
پہککوتنی گورچیلہی دریژخایہنیان ہہیہ:

۱- نہمانی پیوستی بہم کاسیتہرلہبہرپیگہیشتنی
بہستہوہی خوینبہریہخوینہینہرہوہ (maturatio
n of arteriovenous fistula)۔

۲- تووشبوونی خوین لہپگی کاسیتہر۔

۳- تووشبوونی بہکتریای لہشوینی دہرہوہی
کاسیتہرہکہ۔

۴- بہووی خوین مہینی ناوکاسیتہرہکہ، کہبووتہووی
گیرانی۔

۵- کاسیتہرہکہ دہرہات لہبہرنووشتانہوہی
کاسیتہرہکہ (گیرانی میکانیکی)۔

هه لوئستی نایین و پزیشکی

دەربارە یەوێ بەزائیت بە تاییبەتی گواستەوێ و چاندنی ئەندامەکانی لەش.

پێبازی ئیسلام لە پەییوەندی مرۆف بە جەستە یەوێ:

١. ژانی ئادەمیزاد زۆر پیرۆزە بەرپادەیک پیرۆزە کە هەموو مرۆفایەتی لە ناو بچیت نەوێ کە سیک بێتاوان بکوژیت. پزگارکردنی ژانی کە سیک وێک پزگارکردنی ژانی مرۆفایەتی.

٢. هەموو مرۆفەکان یە کسان لەوێ کە مافی ژانیان هەیە لە هەر ئاست و پلە و چین و توێژیک کۆمەلایەتی و زانستی و ئابووری دابن.

٣. ئەوێ ژیان بە مرۆفە بەخشیت، خوای گەرە یەوێ و هێچ کە سیک ئەو مافی نە کە ژیان لە یە کیکێ تر سە نیت.

٤. خوای گەرە یەوێ ئادەمی بەرزپاگرتووە، بەوێ کە بێرکردنەوێ و شێوێ یەکی جوانی پێبەخشوێ، هەر وێک لەو نایەتە داها تووێ: (و لقد کرمنا بنبی آدم)

د. اقدام کە مال شاگر

پسپۆری نەخۆشیەکانی گورچیلە

پزیشکی راویشکاری نەخۆشیەکانی گورچیلە

یە کە ی گورچیلە دەستکرد

نەخۆشخانە ی هەولێری فیرکاری/هەولێر

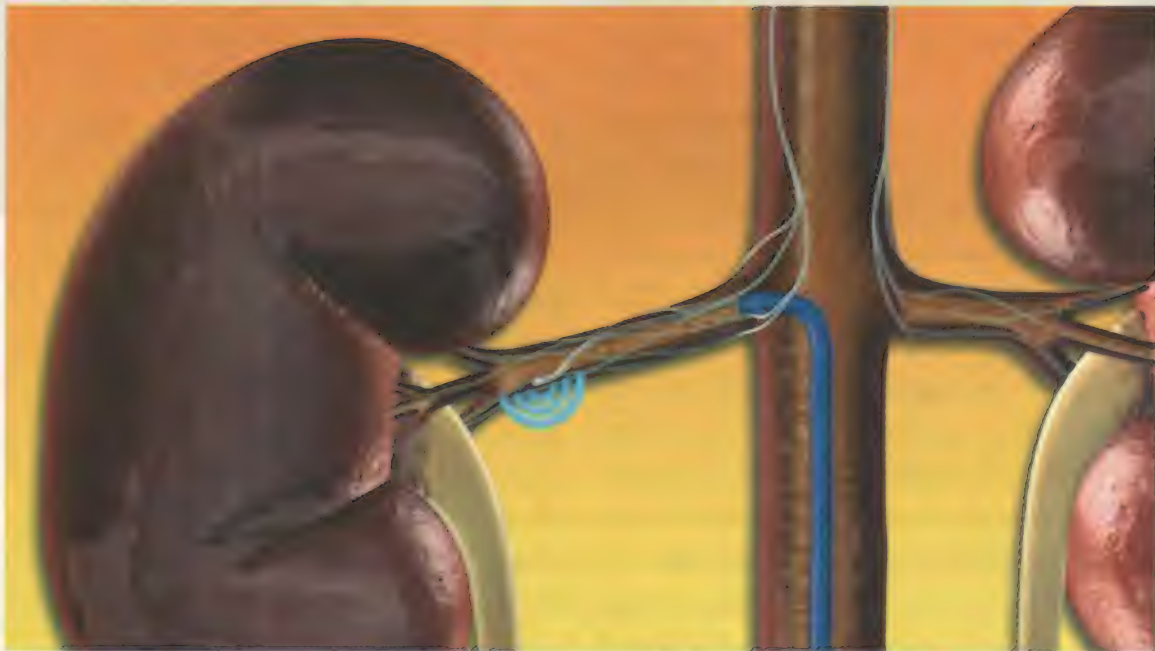
هەلوئستی تاییب و پزیشکی

دەربارە ی چاندن و گواستەوێ ئەندامەکان

موقف الشرع و الدین من نقل و غرس الاعضاء

تایینی پیرۆزی ئیسلام کە تاکە تایینیکی پیرۆزە بۆ سەر جەم گروێ ئادەمی هاتووە، پێبازیکی تەواوی ژانی تێدا دیاریکراوە. لە بەر ئەوێ وولاتی ئێمە وولاتیک موسلمانەوێ زۆر بە ی وولاتە ئیسلامیەکان، یاسادانان چاووگی سەرەکی بریتیه لە بنەماکانی تایینی پیرۆزی ئیسلامی. بۆ یە تاووتوێکردنی هەر مەسەلە یە کە پەییوەندی بە کۆمەلگایەتی پێویستە هەلوئستی تایینی

* ھەلۋىست وپاي ئايىنى ئىسلام دەريارەي چاندن وگواستەنە ۋەي ئەندامەكانى لەش:

مەسەلەي چاندن ۋەخشىنى ئەندام لەلایەنى ئايىنى رېگاي پىدراۋەلەنيۋەي دوۋەمى سەدەي پابردوۋىكارى پىدەكرىت، لەوانە:

۱- فەتۋاي (شىيخ حسن مامون) كەموفتى وولاتى مىسرېۋە، ژمارە (۱۰۶۵) لەسالى ۱۹۵۹ز كە پەزەمەندىدالە سەركواستەنە ۋەي خوين لەيەككە ۋە بۆيەككىتەر كە ژيانى ئەۋىتر پى پزگارىكرىت ۋە ئەخۆشپەكەي چاك بېتتە ۋە.

۲- فەتۋاي (شىيخ حسن مامون) ژمارە (۱۰۸۷) لەسالى ۱۹۵۹ز كە رېگادراپەگواستەنە ۋەي چاۋى كەسكىي مردوۋ بۆيەككىي ساغ بۆيەكارهينانى بۆچاكبۈنە ۋەي چاۋى كەسەساغەكە (ترقيع القرنية).

۳- فەتۋاي (شىيخ احمدەريرى) موفتى وولاتى مىسر (ژمارە ۹۹۲) لەسالى ۱۹۹۶ز كە رېگادراپەگواستەنە ۋەي (قرنية) چاۋى كەسكىي مردوۋ چاندنى لەچاۋى كەسكىي كۆيرىمەرجىك لەسوۋدى كۆرەكەي بېت.

۴- فەتۋاي (شىيخ جادالحق على جهاد) موفتى وولاتى مىسر (ژمارە ۱۳۲۳) لەسالى ۱۹۷۹ز كە رېگادراپەگواستەنە ۋەي ئەندامىك يان بەشك لەلەش كەسكىي ساغ

* ھۆكارەكانى بەخشىنى ئەندامىك لەپوانگەي ئىسلام ۋە:

۱. لەكاتى پىۋىستى زۆر فەرمان ھەلگىراۋە ۋە ئاسان كراۋە، بۆسوۋدى ئادەمىزاد.

۲. لەكاتى پىۋىستى زۆركار پىۋىستە بىكرىت ۋە پوۋى ئايىنى ۋە بەسوۋدە ۋە خىرېۋمروۋ دەنووسرىت، كە لەكاتى ترناكرىت.

۳. زيانكى كۆرەرى نىيە.

۴. لا بىردنى نارېكىي ۋە پىشۋىي بىراي ھاۋولاتىيە. لەئەنجامدا لاۋكردنە ۋەي خىرۋخۆشپە.

۵. لەدووزيان كەمترىيان ھەلدە بۆتيرىن.

* لەبەرەموۋە ھۆكارانە دەبىنىن ئايىنى پىرۋى ئىسلام رېگاي بەگواستەنە ۋەي ئەندامەكانى لەش لەمروۋىكىي زىندوۋيان مردوۋ بۆمروۋىكىي كە سوۋدى لىۋەر بىكرىت داۋە، باشترىن بەلگەش ئەۋفەرموۋدەيەي خۆشەۋىستە (د.خ): نموۋەي بېۋاداران لەخۆشەۋىستى ۋە بەزەبىيان ۋە لىفراۋانىيان لەگەل پەكتى ۋەك جەستەپەك وان، ھەركاتىك ئەندامىكى جەستەكەنەخۆش كەۋت ھەموۋە ئەندامەكانى ترتايان دىتتى ۋە ناخەۋن. ھەروەھانە ۋە فەرموۋدەيەش: بېۋاداران ۋە كۆبىننايەكى بىتەۋان ھەريەكە ۋە ۋىترتە ۋاۋدەكات.

۴- نوټرین و دواترین په زامه ندى له سه رپېږدانی به خشینی نه دنامه کانی له ش بریتیه له فته وای شتی نه زهر (نیمام محمد سید طنطاوی) که پرونی کرده وه رېگاده دریت به به خشینی نه دنامه کانی له ش له که سی زیندوویان مردوویو پرزگار کردنی ژیانی که سیکتر.

***ه لوښتی پزشکی ده رپاره ی به خشینی نه دنامه کانی له ش:**

به هوی نه وسه رکه وتنه گه ورانه ی له بواری پزشکی به تاییه تی له گواستنه وه وچاندنی نه دنامه کانی له ش به دیهات وه ک گواستنه وه وچاندنی دل، گورچيله، جهر گ، په نکریاس، ریخوله، پیست، نیسقانه کان و... هتد. نه مانه هه مووه انده ریون له بره ودان به گواستنه وه وچاندنی نه دنامه کان به مخرجیک به گویره ی یاسا کانی نیوده وله تی وره وشتی پزشکی بیت.

له هه موونه وانه ی باسکران ده بینین: که زانستی پزشکی ونایین کونک له سه ربره ودان به گواستنه وه وچاندنی نه دنامه کانی له ش له که سیک زیندوویان تازه مردووی بویه کیکی ساغ به مخرجیک له ژیرروشنایی له سه رینه مانه خلای و پزشکی ونایینی وکومه لایه تی بیت.

بوکه سیکي نه خوش کاتیک پزشکی زانی سوودی جه سته یی هه یه وژیان ده پارزیت. هه روه هارپگاید به برینی نه دنامیک یان به شیکي له شی که سیکي مردووی به کاره یانانی بوکه سیکي ساغ دوی رازیوونی له کاتی له ژیان دابوویان رازیوونی که س وکاری یان دوی وه رگرتنی په زامه ندى دادگانه گه رکه س وکاری دیارنه بو.

۵- بریاری ده سته ی گه وره زانایانی شانشینی سوودی له سالی (۱۹۸۲ز) که ده لیت:

۱- ده توانریت نه دنامیک یان به شیکي له که سیکي مردووی بوکه سیکي زیندوویو گوازیت وه له به رپښتیستی. نومیدی چاکبونه وه بدات.

۲- ده توانیت که سیکي زیندوونه دنامیکي له شی یان به شیکي نه و نه دنامه به به خشیت بپرکردنه وه ی پیوښتی که سیکتیر به مخرجیک زیانی پی نه گه یه نیت.

۶- فته وای (پیش هه و) محمد سید طنطاوی (له سالی ۱۹۸۲ز که موفتی ولاتی میسر بو که ده لیت:

۱- مروفت نابیت هیچی جه سته ی (به خوښیسه وه) بغروشت، نابیت وکاریکی یاساغه له پروی ثابینه وه.

۲- به خشینی به شیکي له ش به خوړایی ناساییه به مخرجیک به سوودی هه ردوولایت.

۳- چاندنی به شیکي له شی که سیکي مردووی پروی ثابینه وه رېگادراوه.

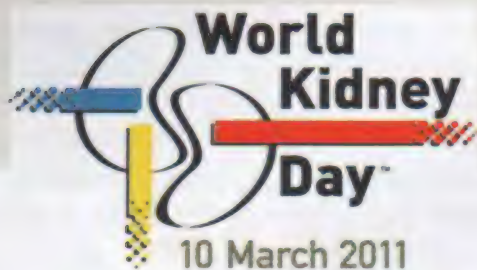
۷- فته وای (شیخ یوسف القرضاوی) له کیتابه کی روشنایی نیسلام له سالی ۱۹۹۴ز، لاپه ره (۵۳۲)، که رېگاده دریت که سیکي ساغ گورچيله ی به خشیت بوچاکبونه وه ی که سیکي نه خوش و به وکاری سووچاکه ی بده بیت.

۸- بانگه وازخواری نیسلامی (د عبدالله شحاته) له کیتابه کی په زامه ندى داوه له سه رگواستنه وه ی گورچيله له که سیکي مردووی بویه کیکی ساغ دوی وه رگرتنی په زامه ندى که سه که که له کاتی له ژیان دابو، هه روه ها: اقه ده غه کردنی کرین وفروشتن به نه دنامه کانی له شی مروفت.

۹- هارولاتیان هان بدرین بو به خشین به خوړایی بووه ده ست هیانانی خیروچاکه.

۱۰- نه هیشتنی گواستنه وه ی نه دنامه کانی زاوښتی بو تیکه ل نه بوونی نه وه کان.

ياساو رپييدانی چاندنی کورچيله

ماڤه روه
لقمان فاروق نانکه‌لی
ماستر له ياسا
ج ب گشتی تندرستی مه‌ولیر

مادده‌ی ۶۹ له پیمانی ئیسلامی جیهانی بۆ کارو ره‌وشتی پزشکی ده‌لی:

نابئ لاشه‌ی مرۆف بازرگانی و کرین و فروشتنی پئ بکری بویه بازرگانی کردن به‌لاشه و جه‌سته و ئەندامی مرۆف قه‌ده‌غه‌کراوه . وه‌هه‌روه‌ها قه‌ده‌غه‌ی راگه‌یاندنیشی کردووه له‌سه‌ر کرین و فروشتنی هه‌ر ئەندامیکی له‌ش مرۆف به‌رامبه‌ر به‌ پاره‌وه‌نابئ پزشکی به‌ شداری بکات له‌م جوړه‌ معامه‌لا تانه‌که کرین و فروشتنی تێدایئ له‌گه‌ڵ پیش که‌وتنی زانستی پزشکی دا بیر له‌ ده‌کرایه‌وه له‌ زۆر وولاتان به‌ دانانی یاسایه‌ک له‌ بابته‌ی چاندنی گورچيله به‌ تایبته‌ی م ۱،۲،۳ له‌ یاسای ژماره ۸۵ سالی ۱۹۸۶ عیراقی بۆ چاندنی گورچيله:

مادده‌ی ۱:

ده‌لی ده‌توانئ نه‌شته‌رگه‌ری چاندنی گورچيله بکری بۆ نه‌خۆش به‌ ئامانجی چاره‌سه‌رکردن بۆ نه‌وه‌ی ژيانی بپاریزری، به‌ تایبته‌ له‌ لایه‌ن پزشکی تایبته‌ی له‌ نه‌خۆشخانه‌یه‌کی تایبته‌ به‌م بواره .

مادده‌ی ۲:

ده‌توانئ ره‌زامة‌ندی به‌خشینی ئەندامی جه‌سته بۆ چاندن وه‌ریگیرئ له‌ به‌خشه‌ر:
+ به‌خشه‌ر بیر و هۆشی ته‌واو بئ و ۱۸ سالی ته‌واو کردبئ و به‌ نوسین ره‌زامة‌ندی خۆی بنوسیته‌ و ئەندامی خۆی بیه‌خشیت .

ب-ئو نه‌خۆشه‌ی ده‌ماغی له‌ کارکه‌وتبئ به‌ پئی زانستی پزشکی نوئ، یه‌کێک له‌ خزمه‌ نزیکه‌کانی بالغ و عاقل بئ و ته‌مه‌نی ۱۸ سال بئ و پله‌ی یه‌ک یاخود دووی به‌خشه‌ر بئ و وه‌ ره‌زامة‌ندی لیژنه‌ی تایبته‌ له‌ ۳ پزشکی پێک هاتبئ وه‌ پزشکی تایبته‌ی نه‌خۆشی که‌له‌سه‌رو ده‌ماری له‌گه‌ڵ بئ و پزشکی چاره‌سه‌ری له‌گه‌ڵ بئ به‌لام نابئ پزشکی نه‌شته‌رگه‌ری له‌گه‌ڵ بئ که‌ چاندنه‌که ده‌کات .

مادده‌ی ۳:

کرین و فروشتنی ئەندامی جه‌سته‌ی مرۆف قه‌ده‌غه‌ ده‌کات به‌ هه‌موو شیوه‌یه‌ک ته‌نها ده‌بئ مه‌به‌ست به‌خشین بئ و مه‌به‌ستی مادی نه‌بئ و پاره‌ وه‌رنه‌گیرئ . وه‌ پزشکی نه‌شته‌رگه‌ر ده‌بئ ئەم چاندنه‌ نه‌کات نه‌گه‌ر زانی به‌ مه‌به‌ستی مادی یه‌ .

مادده‌ی ۴:

سزای ۱ سال زیاتر نه‌بئ و پێیژاردن له‌ ۱۰۰۰ دینار زیاتر نه‌بئ دانراوه یه‌ک له‌م سزایانه بۆ نه‌وه‌ که‌سه‌ی سه‌رپێچی ئەم یاسایه‌ بکات .

نەخۆشەکانى گورچيلە

ودورووون لەنەخۆشەکان. ئەگەرەرنەبێت لەخەفتەى پێنج پۆلەریۆزى نیوکاتزەمێردەبێت وەرزش بکەیت ئەگەرەکرابەپێ پێ بکەیت. مامۆستایانى ئایینى ھەماھەنگى پزیشکان بکەن بەپوونکردنەوێ ئەوێ: کەخۆشەویست (د.خ) ھەموو پۆلەتایبەتى لەمانگى رەمەزان دواى نوێزى عەسریەپێ پێ کردووە. ئەمەبۆخەلک پوون بکێتەوہویرەوێ پێدەیت.

۲- چاودێرى پێزەى شەکرلەناوخوین بکەیت: نزیکی نیوہى ئەوانەى نەخۆشى شەکرەیان ھەیتووشى نەخۆشیەدرێژخایەنەکانى گورچیلەدەبن. ھەرلەبەرئەزۆدەست نیشان کردن وچارەسەرکردنى تەواوى ئەوانەى نەخۆشى شەکرەیان ھەیتووشەکارەدەبێت لەودورووون لەنەخۆشیەدرێژخایەنەکانى گورچیلە.

۳- ئاگادارى فشارى خوێنى خۆت بە؟ زۆرلەوانەى نەخۆشى بەرزبوونەوێ فشارى خوێنیا ھەيە، لەوہەترسێن ئەوہک تووشى نەخۆشى دڵ یان نۆرەى مێشک ببن. ژمارەيەکی کەمیان ئەوہەزانن کەبەرزبوونەوێ فشارى خوێن ھۆى سەرەکی تێکدانى کارى گورچیلەکان وتووشبوون بەنەخۆشیەدرێژخایەنەکانى گورچیلەبەتایبەت لەوانەى لەگەل بەرزبوونەوێ فشارى خوێن نەخۆشیتى وەک نەخۆشى شەکرەوپێزەى چەورى (کۆلیستروۆل) لەناوخوین زۆرە.

۴- خواردنى دروست بخۆناگات لەکێشى لەشت بێت: خواردنى خۆراکى دروست ھەنگاویكى خۆپاراستنەلەنەخۆشى شەکرەونەخۆشیەکانى دڵ و نەخۆشیەدرێژخایەنەکانى گورچیلەھەول بەدەخوێ چێشت کەم بەکاربھێنە لە نۆیان (۵-۶گم) لەپۆژتێکداخوێ چێشت بەکاربھێنە. ھەمووکات خواردنت دەشتەکی بێت. ئەگەرکێشى لەشت زیادبێت ھەولێ خۆلازکردن بەدە.

۵- وازلەجگەرەکێشان بھێنە: جگەرەچوونى خوێن بۆگورچیلەکان کەم دەکاتەو، بەمەش کارى گورچیلەکان ناتەواوى تێدەکەوێت. ھەرەھا جگەرەکێشان ئەگەرى شێرپەنجەى گورچیلەکان بەپێزەى (۵۰٪) زیاددەکات.

۶- دەرمانەژان لابەرەکان بۆماوہیەکی زۆرہەسرى زۆرہەکارمەھێنە: دەرمانەژان لابەرەکان لەخۆوہەکارمەھێنە، ھەرەھاوہەرگرتنى ئەوہەرمانانەبەپێ پزیشک ولە تۆرپەنگى لاكۆلانا ماناى ئەوہیەکەلەخۆوہەکارى دەھێنیت و مەترسى بۆسەرگورچیلەکانت زۆردەکات.

۷- ئەگەرەیک لەویارانەى خوارەوہت ھەبوو، پشکنینى چالاکی گورچیلەکان سالى يەك جارپۆخۆت بکە: لەنەخۆشى شەکرە.

ب. بەرزبوونەوێ فشارى خوین.

ج. قەلەوى.

د. لەخانەوادەکەت نەخۆشیکت ھەبووتووشى نەخۆشیەدرێژخایەنەکانى گورچیلەببوو.

نەخۆشیەکانى گورچیلەدوژمنیکى سەرسەخت و بێدەنگى مۆفەخۆمات دەکات، تالەناکاو دەستى خۆى دەوہشێنیت. پێزەى نەخۆشیەکانى گورچیلەلەسەرانسەرى جیھاندا پوولەزیادبوونەلەبەرئەوێ ھۆکارەکانى کەتووشى نەخۆشیەکانى گورچیلەمان دەکات پوولەزیادبوونە. ھەركاتیک نەخۆشیەکانى گورچیلەزیادی کردنەواتچوونى چارەسەرہوہەواداچوونى نەخۆشیەکەزۆردەبێت بەمەش برى زۆرلەدارایی وکات وتەندروستى مۆف بەفیرۆدەروات. لەوولاتیکى وەک: وویلايەتەيەکگرتووەکانى ئەمريکا نزیکی نیوہلیۆن نەخۆش چارەسەریان بۆپەککەوتنى گورچیلە لە سالى ۲۰۰۰ز بۆدەکراوئەوپێزەيەلەسالى ۲۰۱۰ز نزیکی ۴۰٪ زیادیکرد. پسیپۆپانى یواری ئابوورى مەزەندە دەکەن تەنیا لەوویلايەتەيەکگرتووەکانى ئەمريکا لەدەسالى داھاتووتیچوون و خەرجیەکانى نەخۆشیەکانى گورچیلەنزیکی يەك تریلیۆن دۆلارى ئەمريکی بێت. بەمەش کەرتى تەندروستى ئەوولاتەباریکى گرانى دەکەوێتەسەرکەئەگەرہوولاتانى پۆزەلاتى ناوہراست بەراووردبکێت، کەبارى دارایی و ئابوورى و پامیاری جیگیرینە، ئەوپرە پارەيەدارایی ئەوولاتانەزۆردەگەيەنیت. لەنۆزەيى ئەوولاتانەئەوانەى کەتووشى نەخۆشى گورچیلەدەبن تەمەنیا ن لەخوارچەل سالیەوہیە. نەخۆشیەدرێژخایەنەکانى گورچیلەئەگەرہاتوو زۆردەست نیشان کراوئەوادەتوانرێت چارەسەرکێت وودوربێت لەدەرکەوتنى ئالۆزیەکانى بەتایبەتى پێش ئەوێ بگات بەوقناغەى شووشتنى گورچیلە یان گۆرپنى گورچیلە بۆ بکێت، چونکە نەخۆشیەدرێژخایەنەکانى گورچیلەئەگەرلەقوناغەکانى دوايى دەرکەوت ئەواھێچ چارەسەریکی نیەتەنیاگۆرپنى گورچیلەنەبێت کەئەمەش پێویستى بەداھاتیکی زۆرہوونى کەس ھەيەکەگورچیلەبەخشن ھەرەھاوہەش لەبەرچاوبگێریت: نەخۆشیەدرێژخایەنەکانى گورچیلەیارمەتى سەرھەلدانى نەخۆشى درێژخایەنیتى وەک نەخۆشیەکانى دڵ دەدات. ئەمەش بارى سەرشانى نەخۆشەکەگرانتردەکات. نەخۆشیەکانى گورچیلەکان لەسەرەتادا بێنیشانەن. لەبەرگرنکی گورچیلەکان پێویست دەکات مۆف گرنکی بەتەندروستى گورچیلەکان بدات. ھەندیک کەس ھەيەدەبێت زیاترئاگادارى تەندروستى گورچیلەکانیان ببن، لەوانە: ئەوانەى نەخۆشى شەکرەیان ھەيە، ئەوانەى نەخۆشى بەرزبوونەوێ فشارى خوێنیا ھەيە، تاکەکانى ئەوخانەوادانەى کەنەخۆشى درێژخایەنى گورچیلەیان ھەيە، ئەوانەى قەلەون، ئەوانەى تەمەنیا ن لەسەرہووى پەنجاسالیەوہیە، جگەرەکێشەکان. ھەرچى ئەوانەن کەھێچ نەخۆشیەکیان نیە، دەبێت گرنکی بەندروستى گورچیلەى خۆیان بدەن بەمەش چەندئامۆزگاریەک ھەيە، پیاوہى بکەن:

۱- وەرزش بکە: وەرزش کردن دەرمانیکی تەواوى نەخۆشیەسەردەمیەکانە. ھۆکاریکەبۆھەردەم گەنج بوون

نۆرىنگە

بە سەرپەرشتى د. پشتىوان مامە
پىسپۇرى نەخۇشىيەكانى ھەناو دىل
بۇرد (دكتورا) لە نەخۇشىيەكانى ھەناو دىل

دوای زگ و زارکردن. ھۆکارەكەى خاویوونەوہى
نەر پارچەگۆشتەيە (ماسولکە، Sphincter
Muscle کەوہک دەرگاوانەک کاردەکات لەمیزدۆ.

یەکەم ھەنگاولەچارەسەرکردنى بریتىيەلەبەھیزکردنى
نەوماسولکەيەبەسازدانى چەندوہرزشتیک
نەگەرھەرچارەسەرنەکرانەوکات چارەسەرى تاييەت
بەکارەبابى بۆي بەکارديت، نەگەرھەرچارەسەرنەکرانەوکات
نەشتەرگەرى بۆدەکریت. دەبیت سەردانى پزىشکى
تاييەتمەندى پزىرەوى ميزىکات ونەشتەرگەرى
چاککردنەوہوجوانکاری بۆنەوماسولکەيەبکات.

پ/ئازاد: ھۆکاری ميزيەخۆداکردنى شەوان لەمنداڵان
چيە؟

و/ميزيەخۆداکردن لەشەودابەيى ويستی
منداڵەكەيەبەزۆريش لەمنداڵان كەتەمەنيان لەدەسالى
كەمتەرەبارە. مەزەندەدەكریت ھۆکارەكەى نارېكى
لەويەشەى كۆئەندامى دەماربیت كەفەرمانى
دەست گرتنەبەسەرميزدۆ، تەواوکارەكان جيبەجى
ناكات. ھەتاھەشت سالى ئەودياردەيەھيچ
چارەسەرىكى ناويت (واتە تامنداڵەكەفەرراقەنەبیت
و چاكەوخراپەنەزانيت) چارەسەرى ناويت.
تەنيامەگەرمنداڵەكەبەپۆريش ميزيەخۆدابكات يان
لەگەل ميزيەخۆداکردن ھەوکردنى پزىرەوہكانى ميزيشى
ھەبیت ئەوكات پيويستەچارەسەرەريگريت. بەلام دوای
تەمەنى ھەشت سالى بەتاييەتى كەمنداڵەكەفەرراقەدەبیت
وديت چاكەوخراپەى بزاني، وای ليديت كاردانەوہى
خراپى لەسەربارى دەروونى منداڵەكەدەبیت ئەوكات
پزىشك ئەودەرمانانەى بۆدەنوسيت كەيارمەتى
گورچيلەكان دەدات كەمیزلەشەوداقەتيس بداتەوہ.
بەزۆريش بۆماوہى شەش مانگ تايەك سالى دەدریت.
ھەندىك جاريش لەوانەيەچەندمانگىكى تاكۆئەندامى
دەمارتەواوکارەكانى چووست دەبیت وناھييت
لەشەوميزيەخۆدابكات.

پ/اديكى ئەحمەد: سەردانى پزىشك
كردوہ، دەليت: ھەوکردنى ميزلەدانت ھەيە.
ئايانەوہنەخۆشەيە؟ چارەسەرى چيە؟

و/ميزلەدان يان ميزدۆئەوئەندامەى كۆئەندامى
دەردانەكەدوای بوونى ميز، ميزى تيداكۆدەبيتەوہ.
تادەكریتەدەرەوہ. ھەوکردنى ميزلەدان باووترين
ھەوکردنەكانى كۆئەندامى دەردانە. وەباووترين
ھۆكارى ھەوکردنى ميزلەدان بریتىيەلەتووشبوون
بەھەوکردنى بەكتريايى ھەروەك ھەوکردنى
پزىرەوہكانى ميز (UTI) لەوانەيەبەشيك بيت
لەوہەوکردنەيان بەھۆى زۆريش كردنى ميزدۆبیت
يان بەھۆى گريپەك بيت يان بەھۆى بوونى
بەردلەناوميزدۆبیت يان بەھۆى گيرانىك لەپزىرەوى
ميزدوای ميزدۆبیت. ھەمووئەھۆكارانەدەبنەھۆى
يەك دياردە، كەپيى دەووتریت: ھەوکردنى
ميزلەدان (ھەوکردنى ميزدۆ Cystitis)،
پزىشك پشكنينى ميزبۆنەخۆشەكەدەكات
بۆزانينى ھۆكارى ھەوکردنەكەوہەرمانى
چارەسەرى (دژەزىندەگى، Antibiotic)
بۆنەخۆشەكە دەنوسيت. ئەگەر بەوچارەسەرنەكرا
لەوانەيەپزىشك سۆناربۆنەخۆشەكە بكات
بۆزانينى ھۆكارى تووشبوون بەھەوکردنى ميزدۆ.
ناييت بەيى پايژى پزىشك دەرمان بۆھەوکردنى
ميزدۆبەكاربەييت، وەرگرتنى دەرمان لەتۆپىنگەكانى
لاكۆلانائيش بەيى پايژى پزىشكە. زۆردەرمان ھەن
يەكىك لەكاردانەوہلاوہكەكانى بریتىيەلەدروست
بوونى ھەوکردنى ميزدۆ. ھەروەھا بوونى كرم بەتاييەتى
ئەوكرمەى پييدەووتریت: كرمى لەرزىلەيى كەلای خۆمان
زۆر بەرلەوہنیشانەى وات بۆدروست دەكات ھەركەت و مت
ھەوکردنى ميزدۆيە. بۆيەوەرگرتنى چارەسەردەبیت
بەپيى پايژى پزىشكى تاييەتمەندبیت.

پ/سالار: چارەسەرکردنى بېرميزى چيە؟

و/زۆريەى كات بېرميزى لەئافرەتان دەبیت بەتاييەتى

پ/ماهیپر: شووشتنی گورچیلہ (غسل الکلی)
چیہ؟ سوودوزیانه کانی چین؟

نہ خوښه که له دهوړی ناووک کوونیک ده کریت.
سؤنده یه ک (Catheter) له ریځای نه وکوونه پوهانه ی
ژورئ ده کریت به به کاره یانانی چه ندجوړه شله یه کی
شوشتن به وسؤنده یه پوهانه ی ژوروه ده کریت وړیځول ی
نہ خوښه که وهک په رده یه کی ده لاندن له نیوان خوین
ونه وشله یه کار ده کات.

پاشماوه وئاوی زیاده به وړیځای له لاله شی
نہ خوښه که ده رده کریت.

سوودوکار دانه وه لاهه کیه کانی شووشتنی گورچیلہ؟ هه ریه ک
له و دوو جوړه شووشتنه سوودوکار دانه وه ی لاهه کی تاییه ت
به خو یان هه یه ئایا کاوه یان باشته ؟ نه وه به نده به چه ند
هوکاریک، له وانه: گوزهرانی ژانی نه خوښ و بوونی
نہ خوښ تر له گه ل نه خوښی گورچیلہ وباری دارایی وه ست
به به رپر سیاریتی کردنی، نه وانه هه مووله به رچا وده گیریت
نه وکات بریار له سه رجوړی شووشتنه که ده دریت له گه ل
شووشتنه که نه خوښ ده بیت گوپرایه لی ئاموزگاری پزیشک
بیت وپاریزی له خوړاک وچونی بؤدانراوه جی به جی ی
بکات وده رمانه که وهریگریت شووشتن به ریځای شووشتن
به ریځای خوین که مترپیویستی به هاوکاری نه خوښ

ده بیت هه رچه ندپیویست ده کات نه خوښ توره بگریت وه
کاتی دیاریکراو بویه کی شووشتنی گورچیلہ بیت هه رچی
شووشتن به ریځای زگ: نه وانه خوښ له هه رچیځایه ک بیت
ده توانریت شووشتنه کی بؤبکریت ته نانه ت له مالیش
به لآم گرنگترین مه ترسی بریتیه له توو شبوون به هه وکردن
به هو ی به کتیا.

و/شووشتنی گورچیلہ ریځا چاره یه که له وانه یه کا
تیک یه کیک په ککه وتنی هه بیت وپاشماوه وئاوی
ژور له لاله شی کو بیت ته وه شووشتنی گورچیلہ ی بؤبکریت.
دو جوړ شووشتنی گورچیلہ هه یه:

۱- به ریځای خوین (Hemodialysis): خوینی
نہ خوښ بؤنا وئاو میریک ده بردریت، که فیلته ری تاییه تی
تیدایه بؤلبردنی پاشماوه وئاوی زیاده ی ناو له شی
نہ خوښه که.

خوینه که به ناو نه وفیلته رانه که پیان ده ووتریت: په رده ی
شووشتن (Dialysis Membrane) ده جیت، نه مه ش
پیویستی به بوونی سؤنده یه ک (Tube) هه یه که له

نیوان خوین به روخوینته رده دریت هه ندیکجاریه ستنیک
له نیوان خوین به روخوینته رده دریت له قوری
نہ خوښ (Climino Fistula) هه ردووک چ به ستنی
خوین به روخوینته رچ به چاندن بیت (Graft) یان
به ستنی له خوړه بیت (Fistula) له ریځای سؤنده یه ک
له سه رمه کینه که داده دریت و خوینی نه خوښ به ناو په رده ی
شووشتنی ناو مه کینه که ده بردریت وه ناو مه کینه که شله ی
شووشتنه که پاشماوه وئاوی زیاده له خوینه که وه رده دریت د
واتر خوینه خاوینکراوه که له لایه کیتره وه بؤنه خوښه که
ده که پیته وه.

۲- به ریځای زگ (Peritoneal Dialysis): له زگی

هه وائی پزیشکی

د دوی یاره بکاره یښانه وهی نه و ماددانه ی بولش پټیوستن و فریدانی ناپټیوسته کان. کټایي دواوه ی نیفرونه کان کاری پیکهستنی فشاری خوینه که کټنټرولی خوئی سټیویم له خوین دهکات. زانایان له زانگوی ته کساس میکانیزمی نه و کاره ی نیفرونه کانی پوونکرده وه. نه و هیان پیشانداکه نه و میکانیزم به ته و او ی له ناوگورچیله یه وله ژیرکټرولی ناوگورچیله یه کارانه بوونی نه و سیسته مه ده بیته هو ی کټیوونه وه ی خوئی سټیویم له له شد او به رزیوونه وه ی فشاری خوین. نه و لیکولینه وه یه بوونه هو ی ناشکراکرنی سیسته میکی نوئ له ناو له ش که کټنټرولی فشاری خوینی له نه ستودایه. نه و مه ش هاوشانی نه و سیسته مه ی که پشترنا سراسر ابوو Renin Angiotensin System) aldosterone) که له دهره وه ی گورچیله کان کارده کهن. نه و مه ش پښا خوش دهکات بو دټزینه وه ی دهرمانی چاره سهری نوئ بو نه خوشی به رزیوونه وه ی فشاری خوین.

خواردنی پوژنا او په ککه وټنی گورچیله

لیکولینه وه کان له م دوا یانه دادریان خستوه که خوراکی وولاتانی پوژنا و (که پرن له چه وری تیروگشتی سټرو شیرنه مه نیه کان) نه و گهری تووشبوون به په ککه وټنی گورچیله زیاده کهن. لیکولینه وه که له سه رزیاتر له ۲۱۲۱ ناف رت له ماوه ی یازده سال کراوه. بینرا که نه و نافره تانه ی نه و پټیو خورا کانه ی که پرن له گشتی سټروگشتی سټروکراوه و چه وریه تیتره کان وشیرنه مه نیه کان به کار دینن، مه ترسی زوریان به تووشبوون به په ککه وټنی گورچیله هه یه. به پټیو وانه وه نه و نافره تانه ی که نه و خورا کانه به کار دینن که پرن له سه وزه و میوه و نه وانه ی چه وریان که م تیدایه و ماسی و مریشک زورده خوون له و مه ترسی به دورن. زانایان نه و هیان پوونکرده وه: (که گورچیله نه و ندامیکی پرموولو له ی خوینه، هه رله به رنه وه نه و خورا کانه ی نه و گهری تووشبوون به نه خوشی کانی دل و موولو له خوینی کان زیاده کهن، هه ره مان نه و هو کارانه ده بڼه هو ی زیاده بوونی نه و گهری تووشبوون به په ککه وټنی گورچیله.

خواردنی دروست گورچیله کان ته دروست دهکات

زانایانی بواری پزیشکی بویان پوون بوته وه: که زور خواردنی سه وزه و میوه و که م خواردنی نه و خواردنانه ی که پری زوریان له خوئی تیدایه. هه و ده ها که م خواردنی گشتی سټرو خواردنه ناماده کراوه کان و خواردنه وه گازداره کان که شه کریان تیدایه واده کات که نه و گهری مه ترسی تووشبوون به نه خوشی گورچیله که م ده کاته وه. له وولاتی نیگلیر پزیشکان له نه نجامی سی لیکولینه وه که له سه ر (۴۵۸۲۱) پی او پو ماوه ی هه ژده سال کراوه که بشتن به و پریوایه ی که نه و که سانه ی که پاریزی ده کهن بوخو پاراستن له تووشبوون به نه خوشی به رزیوونه وه ی فشاری خوین، نه وانه پری زور له سه وزه و میوه و که م بابه ته کان و به رزیوومی شیرونانی گهنم زورده خوون بو تووش نه بوون به نه خوشی به رزیوونه وه ی فشاری خوین. هه و ده ها نه وانه که متر خواردنه سوو ره کان نه و خواردنانه ی که پری زوری له توخمی کالسیوم و مه گنسیوم و قیتامین C و سټیویمیان تیدایه به کار دینن، نه وانه نه و گهری تووشبوونیان به به ردی گورچیله به پټیو ی (۴۰-۴۵٪) که متر به به راورد له گهل نه وانه ی که پاریزیان نه و کردوه وه موو خواردنیکیان خواردوه. زانایان نه و هیان پوون کرده وه: جوړی خوراک کاردانه وه ی راسته و خوئی له سه ر تووشبوون به نه خوشی به رزیوونه وه ی فشاری خوین و تووشبوون به نه خوشی شه کره و نه خوشی به درخایه نه کان که ده بڼه هو ی دروست بوونی به رله گورچیله. گرنیدان به خواردن مه ترسی تووشبوون به به ردی گورچیله که م ده کاته وه.

گورچیله کان و میکانیزمی سه ر به خوئی ریکهستنی

فشاری خوین

دټزینه وه یه کی نوئ نه و وه ی پوونکرده وه که له گورچیله ملیونه هایه که مه یه کاریان ریکهستنی خوئی کانه له ناو له ش. نه و دټزینه وه یه پښایه کی نوئ ده بیټیته وه بو چاره سه رکردنی نه خوشی به رزیوونه وه ی فشاری خوین. گورچیله له یه ک ملیون یه که ی پالاو تن پیکدیت که پټیان ده ووتریت (نیفرونه کانی گورچیله). نه و یه کانه کاریان لابر دنی پاشماوه ی زینده کارلی که کانه له ناو خوین و لابر د

خوین میزتن (Hematuria)

وگوره بوونی پرېستاته . نه گره خوښه که گنج بوونه او کاره که له وانه به به هوی به ردی گورچيله يان به هوی نه خوښی به لهار زیاتیت ه روه هازانینی چیروکی پودانی نه خوښه که یارمه تیدره له دیار یکردنی هۆکاری نه خوښه که بونموونه خوښی شل بوونی خوین (هیموفیلیا) ه بیت پرسیارکردن له نه خوښ، نایا هیچی بهر که وتوه؟ یان پیشتربندی هه بووه؟ له وانه هه موی گرنگ تر پرسیارکردن له بوونی ژان؟ نه گره ژانسی هه بوله وانه به هوی هه وکردن یان بوونی به ردیت به لام به بی ژان به ژوری به هوی شیرپه نجه یه .

چۆره کانی خوین میزتن:

- 1- خوین میزتن له سه رته تای میزکردن: (به ژوری به هوی نه خوښه کی میزه رو یان میزدو یان پرېستات ده بیت).
- 2- خوین میزتن له کوتای میزکردن: (به ژوری به هوی تووش بوون به به لهار زیاده بیت).
- 3- خوین ته واوله گل میزتی که له ده بیت: که سه که که میزده کات له سه رته تای میزکردن هه تاکوتای میزی خویناوی ده بیت (به هوی خوین به ربوونی گورچيله کان یان میز لدان ده بیت).

دیار یکردن:

- 1- سه ریکی ته ندروستی گشتی نه خوښه که بکریت . بزانی ت چاچنه خوښه کی کاری له سه رکردووه . نه خوښه له ناکاوه کان له وانه به بیت هوی داب زینی فشاری خوین هرچی نه خوښه درې خایه نه کانه له وانه به نه خوښه که پر هنگی زهرده ل بگ ری ت به هوی تووش بوونی به کم خوینی .
- 2- پشکنینی به ده ست: پشکنینی زگ وته نکیشه کان ونه ندانه کانی زاووزی سه رنج دانیان بزانی هچ شین وموړبوونه وه کیان پیوه به بو زانینی نه وهی نه وه که سه که تووشی پوداو یگ بوویت ویری نه مابیت هه رچی ته نکیشه کان له کاتی پشکنین به ده ست له وانه به ده ست به بوونی خوین تیزان بکین یان له وانه به که سه که ده ست به نازاریکات نه گره تووشی هه وکردن بوویت .
- 3- له بنی زگ له دو میزدو یگ ری ت وپشکنین: بو زانینی نایا پر میزه یان نا؟ به تایبه تی له پودا وانه کی که نیسکی هه ورتیا یاده شکیت ، که زورچار له وانه به نه خوښه که تووشی پچران وبرینداریوونی میزه پو بیت .
- 4- پشکنینی کوم به په نجه له لایه ن پزیشک: بو زانینی نایا پزینی په نکریاس نه ستوربووه یان نا؟

میزتنی خوین نیشانه یه کی باوه . ده کری ت، نه گره میزه چاوبینراره نگی سوره لگه رابوو، وه کوخوین یان له ژور ووردین پشکنین کراوبینر ازیا ترله ده خوښه کی سوره ناو میزه یه ، ده ووتریت : که سه که تووشی خوین میزتن بووه خوین میزتن نیشانه ی بوونی نه خوښه که له گورچيله کان به لام پیویسته جیاوازی له نیوان خوین میزتن وسوړبوونی په نگی میزه هوی دهرمان وخوړاک ومادده کیمیاویه کان بکری ت (وه ک: تیکه ل بوونی هیموگلوبین به میزله کاتی تووش بوون به نه خوښی له رزو تایان ژه هراو بوونی خوین یان نه گره که سه که خوین وه ربگری ت وخوینه کی له گروپی خو نی بیت یان که سیک هه ندیک دهرمان به کار بی تیت که په نگی میزه کی سوره کات).

هۆکاره کانی: زیاتر له سی هۆکاری خوین میزتن هه یه، گرنگ تر نیان:

- 1- هۆکاری نارپکی له کیمیکه پی کهاته ی میزه که هۆکار ده بیت له دروست بوونی به رد .
- 2- تووش بوون به هه وکردن کان: وه ک تووش بوون به نه خوښی سیل یان به لهار زیایان هه وکردن حه وزی گورچيله وه وکردن میزد .
- 3- به هوی نه خوښی دیار یکراوه وه: وه ک: نه خوښی خوین شل بوونه وه (هیموفیلیا) وشیرپه نجه ی خوین وخه ست بوونه وهی خوین (زیاد بوونی خوښه که سوره کان) و
- 4- نه خوښی که م خوینی شیوه داسی (Sickle Cell Anaemia)، نه خوښه کانی به رگری له خووه .
- 5- به هوی تووش بوون به شیرپه نجه: (وه ک: شیرپه نجه ی گورچيله کان وشیرپه نجه ی میز لدان وشیرپه نجه ی پرېستات).
- 6- به هوی به کاره نیانی هه ندیک دهرمان، وه ک: نه وده رمانانه ی خوین شل ده که نه وه یان به کاره نیانی هه ندیک مادده ی ژه هراوی که ده بیت هوی هه وکردن گورچيله کان .
- 7- تووش بوون به پودا و (Trauma) وه ک: له پوداوی هاتو چو یان برینداریوونی گورچيله به فیشه ک یان چه قویان به هوی هه لیه کی پزیشکی له کاتی کردن قه سته ری بوی میز .
- 8- نه خوښه زگما کیه کان (Congenital): بونموونه کومه ل ه کیسی گورچيله کان .

* بوجیا کردنه وهی نه وه کارانه له یه کتری، ده توانین به پشکنینی پزیشکی بزانی بونموونه: زانینی ته مونی نه خوښه که گرنگه بو زانینی هۆکاری خوین میزتنه که نه گره نه خوښه که پیربوونه او هۆکاری خوین میزتنه که نه ستوربوون

كەم خوينى ئەنە خوشى پەككە وتنى گورچىلەى درىژخايەن

Anaemia in Chronic Renal Failure

دەجەكرەحمان لەبىيانى

پزشك لەبەشى مەناروگورچىلەكان

ئەندامى دەستەى پزشكانى گورچىلەى مېندستان

ئەندامى دەستەى شۆردنى گورچىلەى پرىتۆنى مېندستان

ئەندام لەگژفارى (Nephrology) مېندستان

پاش ئەوەى كەگورچىلەكان تووشى پەككە وتنى درىژخايەن دەبن ئەوادەبىتەھۆى تىكچوونى مەندىك ئەرك و كارەكانى ئەندامەكانى لەش. وەكۆمەلىك كاريگەرى نەرتىنى لەسەرلەشداھەيە. كەم خوينىش يەككەلەماكەكانى پەككە وتنى گورچىلەكان. لىرەداپازانىن: ھۆكارى ئەم كەم خوينىيەچىيەكە تووشى نەخۆشەكانى پەككە وتنى گورچىلەى درىژخايەن دەبىت:

۱- پاش ئەوەى گورچىلەكان تووشى پەككە وتنى درىژخايەن دەبىت ئەواكارىگەرى دەكەويتەسەرھۆرمۆنى (ارپىرۆپۆ يتىن) ERYTHROPOITEN، كەبەكارى گورچىلەكانەوئەم ھۆرمۆنەكارى خۆى ئەنجام دەدات، كەوادەكات خوين دروست بوون لەئىسقاھەكان پوويدات. كاتىك كەئەم ھۆرمۆنەتووشى تىكچوونى پىژەيى دەبىت، بەكەم بوونى ئەواخوين دروست بوون لەبەشى ئىسقاھەكان ناتەوادەبىت، ئەواكەم خوينى پوودەدات. لىرەداپۆيستەئەوەبزانين كەئىستاشورنقەى دروستكاروى ھۆرمۆنى ئىرپىرۆپۆيتىن (EPREX) مەيە. لەنەخۆشخانەكانى گورچىلەكەبەكارىدەت بەگۆيرەى كەم خوينى نەخۆشەكە، كەيان ھەفتانەجارىك يان دووجارنەم شورنقەيەلەژىرپىست دەدرىت. كىشەكانى ئەم شورنقەيەئەوەيە: دەبىتەھۆى بەرزيوونەوەى فشارى خوين، خوين مەيىن لەناوخوينبەرەكان، ھەندىك جارنەخۆش تووشى پەسيوويكى سووك دەبىت.

۲- ھۆكارىكىترى كەم خوينى لەنەخۆشەكانى گورچىلەى درىژخايەن، ئەوەيە: كەپىژەى ماددەى (ئاسن) يان (فولىك ئەسەيد) لەلەش كەم دەبىت. ئەویش بەھۆى كەم خواردن كەنەخۆش دووجارى دەبىت لەپەككە وتنى گورچىلەى درىژخايەن يانىش بەھۆى خوين بەرزيوونى جىياوازەلەگەدەورپخۆلەبەھۆى تىكچوونى بارى خەپلەكانى خوين. كەئەمەش وادەكات خوين بەرزيوون لەگەدەدروست بىت. كەنىشانەكانى: پشانەوەى خوين يان پىسايى نەخۆش پەنگى پەشىكى قىراوى وەردەگىت بەھۆى تىكەلاوبوونى خوين لەگەلى.

۳- ھۆكارىكىترى ئەم جۆرەكەم خوينيانەى نەخۆشە پەككە وتنى درىژخايەنى گورچىلە: ھەندىك جارھۆكارى وەرگرتنى خوين لەنەخۆشەكەبەشيوەيەكى بەردەوام. كەئەمەش بۆپىداچوونەوەى بارى نەخۆش پۆژانەدەكرىت، بۆزانينى پىژەى (يوربا) و (كرىاتىنين) ھەيتىرئەوادەبىتەھۆى نزم بوونەوەى پىژەى خوين لەلەشدا.

۴- ھەندىك جار شۆردنى گورچىلەكان بەبەردەوامى بەرپىگاي خوين كەھەفتانەجىيەجى دەكرىت، دەبىتەھۆى خوين كەمى، ھۆكارەكەشى ئەوەيە: يان ئامىرى شۆردنەكە (فلتەرى) شۆردنەكە كاردەكاتەسەرتىكشكانى خپۆكەسوورەكانى خوين، كاتىك بەناوى دادەپوات. يان بەھۆى لەدەستدانى خوينى نەخۆشەكەلەكاتى بى ئاگايى كارمەندانى سەرنامىرى شۆردن، كەئەمەش دەبىتەھۆى بەرەلابوونى خوين لەشوينى وەرگرتن و دانەوەى خوين.

۵- شيوەيەكىترەكەم خوينى كەپوودەدات، لىرە: لەوانەيەھۆى ئەودەرمانەنەش بىت، كەبەكارىدەت لەنەخۆشەكانى پەككە وتنى گورچىلەكان وەك: پرىدنيزولون، ساندىموم كەھەندى جار دەبنەھۆى داپوشانى دىوارى گەدەوخوين بەرزيوون. ھەرلەبەرئەوژجارلەگەل ئەم دەرمانانەدەرمانى پاراستنى دىوارى گەدەبەكارىدەت.

ته ندروستی دهم وددان ونه خوشیه کانی گورچيله

د. مونه يدئيبراهيم نه مين

پسپوړی چاره سرکردنی ددان وپړکړنه وهی
ددانه کان

هه موویان له سرله ش به نده به سرپاده ی نه وزیانه ی
که له شانه کانی گورچيله ی دده ن، نایاچه ندېژه ی
نیفرؤنه کانی گورچيله (Nephrones) کارده کهن
وچه ندیان چالاکن وچه ندیان له ناوچوون؟ وتوانای
پالاوتنی ماده ی کریاتینین (Creatinine) له خوین
بؤمیزچه نده؟ هه ربه له بارچاوگرتنی نه وهی که سیک
نه خوشی په ککه وتنی گورچيله ی هه بوو، له هه مان
کاتدائاریشه ی دهم وددانی هه بوو، پزیشک به م شیوه ی
خواره وه چاره سری پیده دات:

۱- نیشانه سره تاییه کانی هه وکردنی گورچيله ی
دریژخایه ن هه ندیک جارنادیاره یان نیشانه کانی که
مه بؤنمونه: له وانه یه ته نیابه رزبونه ی فشاری خوین
یان ژانی گورچيله بیت، له وبارانه داتوانای ریکخستنی
نه لیکترؤلیته کان (Electrolyte) که مه وناپیکه: نه گهر

نه خوشیه دریژخایه نه کانی گورچيله به تاییه تی
په ککه وتنی گورچيله (عجزالکلیه) پؤژبه پؤژله ژوربوون
دایه به هوی زیادبوونی هؤکاره کانی تووشبوون
به په ککه وتنی گورچيله، وهک: ژوربه کارهیتانی خوئی
چیشست، به رزبونه وهی فشاری خوین، نه خوشی
شه کره، گیروگرته کانی پړپړه کانی میزوهک به ردی
گورچيله وهه وکردنه کانی گورچيله. نه خوشیه کانی
گورچيله به گویره ی تووندی وماوه ی نه خوشیه که پؤلین
ده کریت. هه رله هه وکردنی له ناکاوودریژخایه ن
بگره تاده گاته نه خوشی په ککه وتنی گورچيله. کاردانه وهی

به نشت رگه ریه که پروب دات هه روه ها ناگاداری نووسینی دهرمان بین به تاییه تی نه و دهرمانانی که له پگی گورچیله ده کرینه دهر وه چونکه له کاتی ته و اوکار نه کردنی گورچیله کان ئاستی دهرمانه که له ناو خوین به رزده بیئت و ماوه یه کی زۆرتله که سی ئاسایی دهرمانه که له ناو خوین دهمینیتته وه هه روه هانه و دهرمانانی که گورچیله تووشی ژه هراوی بوون ده که ن ، بۆ نمونه (تیتراسایکلین ، دهرمانه ژان لابه ره ناستیرۆیدییه کان (وهک: پرۆفین) ، ئه سپرین، ژه می زۆری دهرمانی سه رئیشان (پاراسیتۆل) نه دریت به نه خۆشه که .

هه رچی نه و نه خۆشانه که کرداری شووشنی گورچیله یان به پگی خوین (Haemodialysis) بۆده کریت: پراوژوه رگرتنی پزیشکی چاره سه رکه ری پش سازدانی هه رچاره سه ریک بۆده م و ددان زۆرپیویسته بۆزانینی کات ونۆره ی شووشنه که به پگی خوین (Haemodialysis) له به رنه وه نه و شووشنه پیویستی به مادده ی هیپارین (Heparin) ده بیئت که خوین شل ده کاته وه .

ئه وکه سانه گیر و گرتنی ددانیان هه بوو، نه وانه له کاتی پیدانی دهرمان و چاره سه رکردنی ئاریشه ی ددان وه که که سی ئاسایی نه ژمارده کرین .

۲- به لام نه گه رنه خۆشه که نه خۆشیتری له گه ل نه خۆشی په که که وتنی گورچیله هه بوویان نه خۆشی په که که وتنی گورچیله که ی زۆری لۆهینا بوو که بووه هۆی دهرکه وتنی نیشانه کانی بوونی یوریه له خوین و تیکچوونی پزیه ی کالسیۆم و فوسفات له خوین به هۆی له ناوچوونی به شیک زۆری شانه کانی گورچیله، نه وه به په که که وتنی گورچیله داده نریت له و بارانه داپزیشکی ددان ده بیئت پراوژری پزیشکی تاییه تمه ندی و چاره سه رکه روه ریگرت . پش نه وه ی هه رچاره سه ریک بۆده م و ددانه کان دابنریت، به تاییه تی نه گه رچاره سه رکه ی دهم و ددانی به نه شته رگه ری بوو .

۳- له و حاله تانه دا که گورچیله له قوناغه کانی کوتایی په که که وتنی گورچیله به: نه واهه رنه شته رگه ریه که بۆده م و ددانه کان بکریت ده بیئت نه خۆشه که له نه خۆشخانه بخه وینریت بۆ دوو ربوون له هه رماکیک به هۆی نه شته رگه ریه که یان مانه دوو بوون

Awamedica

Committed to Quality

Metronidazole Awa

Each film-coated tablet contains:
Metronidazole BP 500 mg.
20 tablets.

Metronidazole Awa is used for the treatment of a variety of bacterial infections and protozoal infections.

Dosage and administration:

Please read package information leaflet for more information!

Metformin Awa 500

Each film-coated tablet contains:
Metformin Hydrochloride BP 500 mg.
30 tablets.

Metformin Awa 500 is an anti-diabetic drug used for the treatment of Type 2 diabetes.

Dosage and administration:

Adults: 1 tablet, 2-3 times/day.

Children 10 years and older: 1 tablet/day.

Or as prescribed by your doctor.

Ciprofloxacin Awa

Each film-coated tablet contains:
Ciprofloxacin Hydrochloride USP equivalent to 500 mg of Ciprofloxacin.
20 tablets.

Ciprofloxacin Awa is an Antibacterial drug used to treat several types of infection. It is specially used for the treatment of chest, intestine and urinary tract infections.

Dosage and administration:

Swallow the tablet with a full glass of water. Try to take the tablets at the same time each day. Do not exceed the stated dose.

The treatment usually lasts from 5-21 days, but may take longer for severe infections.

Adults:

Recommended dose: 1 tablet twice daily, or as prescribed by your doctor.

هه رجاره وباسیک

هۆپ

تۆپنگای ئامۆزگاری کردنی منت ههیه، بهلام هه رگیز توانای ئه وهت نیه پتۆک له چاوم پابکیت هه مووکاتیش سنووری ئازادی تۆله لای سنووری ئازادی من ده وهستی. گوومان کردن له هاوڕیکهت پیستره له ناپاکیه که یانازانم ناوی چیت لی بنیم. پۆشنبیر، زانا، پۆناکبیر، ئه دیب، پێشه وا. هه ریه کێکیان هه لده بژیری، هه لێژیه به لام له ژێره ییچ ناویکدا به بێ هیچ پاساوێک نابێ ناوی یه کێکیتره ریه پکیت به بیانوی توانج، په خنه، ئاگاداری کردنه وه، ئامۆزگاری، راست کردنه وه، پێپیشاندان. مرۆفی بنیاده میش ئه ومروقه یه که ناته واوی و ناگوزوری برای هاوولاتی داپۆشی. له گرفت وته نگاوی به هانا یه وه بچیت. ده ست پێشخه رویارمه تی پێشکهش بکات ئه ویش به کرده وه نه ک به قسه. ته نگانهش ده روونی ئاده میزاد تاقی ده کاته وه. خۆشه ویستان توانای زوویرونیان له یه کتری نیه به لام هه قی گله یی کردنیان له یه کتری هه یه. راگه یاندن له پۆزگاری ئه مپۆمانداله گه ل ئه وه مووپیشتکه وتنه ی که مرۆفایه تی به خۆیه وه بینیه وه به لام له ئاست هه ل ومه رچی ئیستادانیه؟! راگه یاندنی بواری ته ندروستی له کاتی ئیستادا هه رسه لاواتی ده ویت؟ کوو؟ له یه ک له به رنامه کان که له یه کێک له که ناله ئاسمانیه کان په خش کرا. زاتیکیان هتیا وه مووئه وپیشتکه وتن وپسپۆریه ی له سه رانه ری کوردستان هه یه به لاوه ی نابوو یاسی له سه ره ندیک که م وکووی بواری ته ندروستی کوردستان ده کرد. ئه وانه زگیان عه مباری گووندیه کاسه لیس و ماستاوچی بوونه، که ی وکی پێگای پێداکه بواری ته ندروستی له کوردستان هه لپسه نگینیت. ئه تونه زانیان وپێناگایی کاکی بێژهره رلیگه پێ!! به سه ری هه مووتان که سووندتان له سه رم نیه. براده ریک که خاوه نی زیاتره بیست کیتابی ئه ده بیه گووتی: بێژهریک هاتوه و چاوپێکه وتم له گه ل بکات. منیش پیم گووت: چه ندکیتابی منت خویندۆته وه؟ له وه لام گووتی: هیچ. گووتم: باشه تۆچۆن من ده ناسی ئه گه رنووسینه کانی منت نه خویندبیتته وه. به قسه ی ئه وته رجه که سانه بیت، کوردستان بێ سیسته می ته ندروستیه وه ییچ خزمه تیک پێشکهش به خه لکی ناکریت. ئه ی ئه وانه ی قسه ی له به رکی خۆده ژمێرن: ئیوه بێ ئاگان؟! ترسنۆکن. له میژوو، مرۆفایه تی بپرسه هه رپزیشکانی کوردستان نه بوون له خزمه تی میلله ت دابوون و به بێ پاره و نان وه کو براپێشمه رگه کانیان گیان له سه رده ست بوون بۆ خزمه ت کردنی گه لی کوردستان؟! ده بپرسن!! ده بپرسن!! بزائن وابوو یان وانه بوو. ئه مه له لایه ک له لایه کتر لایه نی په یوه ندیدار که باسی سیسته می ته ندروستی ده کات بۆپرس به پزیشکه به پێژه کانی کوردستان ناکات، ئایا چ سیسته میک له گه ل ئیمه ده گوونجیت. سوود له به هره وتوانای خۆمالی وه ریکریت. نه ک هه ندیک که س بینن، بلێن: خه لک لۆبرسیه تی باکیک وشیری بخۆن. بوو سه رمانه ک له ولای راستبۆوه: ئه وه باسی چ ده که یه، هیلاک. ئه منیش گووتم: لۆ؟ گووتی سووند له سه رم نیه؟! له وانه هه مووی گه پێ یه کێک له پۆزنامه گه وره و دیاره کانی ئه و کوردستانه لا په ری ته ندروستی ئافره تیک به پێوه ی ده بات، خه ریجی سیی ناوه ندیه ئه گه ربه سه رنووسه ره که ی بلێیت: بۆلا ی نابه یه ت، جه وابی ئه وه یه فه قیره!! زه میرت هه بی!! براده ره که گووتی: پیم گووت مامۆستا ئه من نه زه میرم دیتیه، نه ده یناسم وه رجیرانیشم نه بووه!! قوربان ت بم، حکومه ت پیاوه تی نازانیت ته نیاره سمیاتی هه یه. لۆلایه نی مرۆفایه تی له گه ل کاروباری ئیداری تیکه ل ده که یه؟ جه وابی ئه وه بوو: له وقسه گه ورانه ناگه م؟! راگه یاندنی کوردی گرنگی به وپیشتکه وتن و خزمه ته ژۆره ی ته ندروستی بده ن که له کوردستان هه یه، که ژۆریه ی دانیشتوانی ناوه راست و باشووری عیراق ئیستا بۆ چاره سه رکردن پووده که نه شاره کانی کوردستان. ئه وده ست په نگینی ولێهاتوه یه ی له پزیشکانی کوردستان هه یه بیخه نه به ردیدی خوێنه ران. ئه ی نه تان بیستوه: دۆستان له لای خه لکی به سه ریه کتری دا هه لده لێن و که له گه ل یه کتریش بوون سه رزه نشتی یه کترده که ن. ژۆرم له دری مابوو به س لێزه باباس بیت.